

**Koninklijk besluit van 25 januari 2001
betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen
(B.S. 7.2.2001)**

Omzetting in Belgisch recht van de achtste bijzondere richtlijn 92/57/EEG van de Raad van de
Europese Gemeenschappen van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake
veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen

**aangevuld en/of gewijzigd met de bepalingen
van het KB dd 19.01.2005**

zwart = ongewijzigde teksten van het KB dd 25.01.2001

blauw = teksten uit het KB die worden geschrapt door het KB dd 19.01.2005

rood = **nieuwe bepalingen ingevoerd door het KB dd 19.01.2005**

Afdeling I. - Toepassingsgebied en definities

Artikel 1. - Dit besluit is van toepassing op de werkgevers en de werknemers en de daarmee gelijkgestelde personen bedoeld in artikel 2, § 1 van de wet, evenals op de personen die betrokken zijn bij de werkzaamheden betreffende tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 2, § 2 en artikel 14 van de wet.

Art. 2.- § 1. Dit besluit is van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, namelijk de plaatsen waar de volgende bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd:

- 1° graafwerken;
- 2° grondwerken;
- 3° funderings- en verstevigingswerken;
- 4° waterbouwkundige werken;
- 5° wegenwerken;
- 6° plaatsing van nutsleidingen, inzonderheid, riolen, gasleidingen, elektriciteitskabels, en tussenkomsten op deze leidingen, voorafgegaan door andere in deze paragraaf bedoelde werken;
- 7° bouwwerken;
- 8° montage en demontage van, inzonderheid, geprefabriceerde elementen, liggers en kolommen;
- 9° inrichtings- of uitrustingswerken;
- 10° verbouwingswerken;
- 11° vernieuwbouw;
- 12° herstellingswerken;
- 13° ontmantelingswerken;
- 14° sloopwerken;
- 15° instandhoudingswerken;
- 16° onderhouds-, schilder- en reinigingswerken;
- 17° saneringswerken;
- 18° afwerkingswerkzaamheden behorende bij één of meer werken bedoeld in 1° tot 17°.

§ 2. Dit besluit is niet van toepassing op:

- 1° de boor- en winningswerkzaamheden in de winningsindustrieën;
 - 2° de montage van installaties, inzonderheid, productie-, transformatie-, transport- en behandelingsinstallaties en de tussenkomsten op deze installaties, met uitzondering van de werken bedoeld in § 1, 6° en van de werken die betrekking hebben op de funderingen, op de beton- en de metselwerken en op de dragende structuren;
 - 3° de werken bedoeld in § 1 die door één enkele aannemer worden uitgevoerd in een inrichting waar de opdrachtgever werknemers tewerkstelt.
- De bepalingen van afdeling VI zijn evenwel van toepassing op de werken bedoeld in het eerste lid, 3°.

Art. 3. Voor de toepassing van dit besluit, wordt verstaan onder:

1° "wet": de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;
2° "tussenkomen partij": elke persoon bedoeld in artikel 14 van de wet, met uitzondering van de werknemers;
3° "coördinator-ontwerp": "coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk", bedoeld in de wet;
4° "coördinator-verwezenlijking": "coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk", bedoeld in de wet.

5° "totale oppervlakte van een bouwwerk" : de som van de horizontaal gemeten oppervlaktes van de verschillende niveaus van het te verwezenlijken bouwwerk.

Maken deel uit van eenzelfde bouwwerk, alle al dan niet aan elkaar palende constructies die deel uitmaken van eenzelfde project.

De oppervlakte van de niveaus wordt berekend tussen de buitenwanden, de oppervlakte ingenomen door de wanden zelf inbegrepen.

Op de niveau's waar de buitenwanden van een bouwwerk of van een deel ervan, geheel of gedeeltelijk afwezig zijn, of in de gevallen waar het bouwwerk van dergelijke aard is dat het niet toelaat één of meer niveau's te definiëren, worden de oppervlaktes begrensd door de verticale projectie van de buitenste contouren van het bouwwerk.

Op de plaatsen waar openingen in de vloer van een niveau zijn aangebracht, inzonderheid voor de verwezenlijking van een atrium of voor de doorgang van trappen, liften of technische leidingen, worden de oppervlaktes van deze openingen opgeteld bij de vloeroppervlaktes.

De dakvlakken die uitsluitend de functie van dakbedekking hebben worden niet opgenomen in de berekening van de totale oppervlakte van het bouwwerk.

Worden evenmin opgenomen in de berekening van de totale oppervlakte van het bouwwerk, de oppervlaktes van de grondwerken die uitsluitend uitgevoerd worden om de verwezenlijking van een bouwwerk mogelijk te maken.

Bij verbouwing, uitbreiding, gedeeltelijke wederopbouw, of afbraak van een bouwwerk worden voor de berekening van de totale oppervlakte van het bouwwerk, per niveau, enkel de oppervlaktes in rekening gebracht van de lokalen of zones waar één of meer van de werken, opgesomd in artikel 2, § 1, worden uitgevoerd.

6° "veiligheids- en gezondheidsplan" : document of het geheel van documenten waarvan de inhoud beantwoordt aan de bijlage I, deel A, en dat de op basis van risicoanalyses vastgestelde preventiemaatregelen bevat ter voorkoming van de risico's waaraan de werknemers kunnen blootgesteld worden als gevolg van :

a) de aard van het bouwwerk;

b) de wederzijdse inwerking van activiteiten van de diverse tussenkomen partijen die tegelijkertijd op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezig zijn;

c) de opeenvolging van activiteiten van de diverse tussenkomen partijen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats wanneer een tussenkomst, na het beëindigen ervan, risico's laat bestaan voor de andere tussenkomen partijen die later zullen tussenkomen;

d) de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie;

e) de uitvoering van mogelijke latere werkzaamheden aan het bouwwerk;

7° "coördinatiedagboek" : document of geheel van documenten waarvan de inhoud beantwoordt aan de bijlage I, deel B, en dat door de coördinator wordt bijgehouden en dat de gegevens en bemerkingen vermeldt betreffende de coördinatie en gebeurtenissen op de bouwplaats;

8° "postinterventiedossier" : dossier waarvan de inhoud beantwoordt aan de bijlage I, deel C, en dat de voor de veiligheid en de gezondheid nuttige elementen bevat waarmee bij eventuele latere werkzaamheden moet worden rekening gehouden en dat aangepast is aan de kenmerken van het bouwwerk;

9° "coördinatiestructuur" : orgaan waarvan de samenstelling beantwoordt aan de bijlage I, deel D, en dat bijdraagt tot de organisatie van de coördinatie inzake veiligheid en gezondheid op de bouwplaats door inzonderheid :

a) te zorgen voor de vereenvoudiging van de informatie en de raadpleging van de verschillende tussenkomen partijen evenals van hun onderlinge communicatie;

b) te zorgen voor een efficiënt overleg tussen de tussenkomen partijen omtrent de toepassing van de preventiemaatregelen op de bouwplaats;

c) te zorgen voor de regeling van elke betwisting of onduidelijkheid inzake de naleving van de preventiemaatregelen op de bouwplaats;

d) adviezen inzake veiligheid en gezondheid uit te brengen."

Afdeling II. - Bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd door meerdere aannemers

Art. 4.- De bepalingen van de afdelingen III en IV zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd door ten minste twee verschillende aannemers, die tegelijkertijd of achtereenvolgens tussenkomen.

Afdeling II. - Bouwwerken met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m² waar werken worden uitgevoerd door meerdere aannemers

Art. 4.

§ 1. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen die betrekking hebben op bouwwerken waarvan de totale oppervlakte kleiner is dan 500 m² en waar werken worden uitgevoerd door ten minste twee aannemers, die tegelijkertijd of achtereenvolgens tussenkomen.

§ 2. Het bouwen en het afbreken van bouwwerken opgenomen in de lijst vastgesteld in de bijlage V zijn van de toepassing van de bepalingen van deze afdeling uitgesloten.

Onderafdeling I. - De coördinatie van het ontwerp van het bouwwerk

Art. 4bis.

Behalve indien met zekerheid vaststaat dat de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats door één enkele aannemer zullen worden uitgevoerd, stelt de bouwdirectie belast met het ontwerp tijdens de studiefase van het ontwerp van het bouwwerk één coördinator-ontwerp aan.

Indien het ontwerp van het bouwwerk de medewerking van een architect wettelijk vereist, wordt de functie van coördinator-ontwerp uitgeoefend door :

1° hetzij een architect die voldoet aan de bepalingen van artikel 65ter, § 1;

2° hetzij een coördinator-ontwerp die voldoet aan de bepalingen van artikel 65ter, § 1;

3° hetzij een coördinator-verwezenlijking met een continue praktische beroepservaring van ten minste drie jaar als coördinator-verwezenlijking en die voldoet aan de bepalingen van artikel 65ter, § 1.

Indien het ontwerp van het bouwwerk wettelijk niet de medewerking van een architect vereist, wordt de functie van coördinator-ontwerp uitgeoefend door :

1° hetzij één van de in het tweede lid bedoelde personen;

2° hetzij een bouwdirectie belast met de uitvoering of een aannemer die voldoen aan de bepalingen van, al naargelang het geval, artikel 65quater, § 2 of artikel 65quinquies, 3°.

Art. 4ter.

De bouwdirectie belast met het ontwerp mag de uitwerking van het project niet aanvatten of verder zetten, zolang de coördinator-ontwerp niet is aangesteld.

Art. 4quater.

§ 1. De bouwdirectie belast met het ontwerp ziet erop toe dat de coördinator-ontwerp :

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 4sexies, volledig en adequaat vervult;

2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de uitwerking, wijzigingen en aanpassingen van het ontwerp van het bouwwerk;

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en ontvangt hij alle door deze bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het eventuele geactualiseerde coördinatiedagboek en het geactualiseerde postinterventiedossier aan de opdrachtgever, of in het geval van meerdere opdrachtgevers, aan de opdrachtgevers overmaakt.

§ 2. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkommende partijen, ziet de bouwdirectie belast met het ontwerp erop toe dat de verschillende tussenkommende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator-ontwerp de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

Art. 4quinquies.

§ 1. Wanneer de bouwdirectie belast met het ontwerp niet de functie van coördinator-ontwerp uitoefent, maakt de aanstelling van deze laatste het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze beide partijen.

Wanneer de coördinator-ontwerp een werknemer is van de bouwdirectie belast met het ontwerp, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze bouwdirectie en de coördinator is ondertekend.

§ 2. De overeenkomst of het document, bedoeld in § 1, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-ontwerp en de hem ter beschikking gestelde middelen. Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere tussenkommende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 3. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader :

1° de taken die de coördinator-ontwerp in toepassing van artikel 4sexies moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-ontwerp zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de bouwdirectie belast met het ontwerp, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 4quater.

4° de momenten in de verschillende fases van het ontwerp waarop de coördinator-ontwerp met de opdrachtgevers en de bouwdirectie belast met het ontwerp overlegt of kan overleggen en de door hen gemaakte keuzen, bedoeld in artikel 17 van de wet, in het veiligheids- en gezondheidsplan vastlegt;

§ 4. Het document bedoeld in § 1, tweede lid, bepaalt bovendien nader :

1° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-ontwerp;

2° de tijd die de coördinator-ontwerp en zijn eventuele medewerkers voor het vervullen van de coördinatie-opdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 4sexies.

Naast de uitvoering van de opdrachten bedoeld in artikel 18 van de wet is de coördinator-ontwerp, inzonderheid, belast met de volgende taken :

1° hij stelt het veiligheids- en gezondheidsplan op en neemt er de keuzen, bedoeld in artikel 17 van de wet in op, alsook de voor de veiligheid en de gezondheid kritieke fasen waarop de coördinator-verwezenlijking ten minste op de bouwplaats aanwezig moet zijn;

2° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan aan elke wijziging aangebracht aan het ontwerp;

3° hij maakt de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen betreffen;

4° hij zorgt ervoor dat de betrokkenen schriftelijk in kennis worden gesteld van hun eventuele gedragingen, handelingen, keuzen of nalatigheden die in strijd zijn met de algemene preventieprincipes; daartoe mag hij ook een coördinatiedagboek aanwenden;

5° hij adviseert de opdrachtgevers inzake de overeenstemming van het document gevoegd bij de offertes, bedoeld in artikel 30, tweede lid, 1°, met het veiligheids- en gezondheidsplan en stelt hen in kennis van eventuele niet-overeenstemmingen;

6° hij opent het postinterventiedossier, houdt het bij en vult het aan;

7° hij draagt het veiligheids- en gezondheidsplan, het eventuele coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgevers en stelt die overdracht en het einde van het ontwerp van bouwwerk schriftelijk vast.

Art. 4septies.

De opdracht van de coördinator-ontwerp wordt beëindigd door de overdracht bedoeld in artikel 4sexies, 7°.

Onderafdeling II - De coördinatie van de verwezenlijking van het bouwwerk

Art. 4octies.

De coördinatie, uitgevoerd in de loop van het ontwerp van het bouwwerk, wordt tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk niet verder gezet, wanneer alle werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd. In dit geval passen de opdrachtgever en de aannemer de voorschriften van de artikelen 42 en 43 toe.

Art. 4nonies.

Wanneer de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats door één enkele aannemer worden uitgevoerd, moet, behalve in geval van overmacht, de verplichting bedoeld in artikel 4decies worden nageleefd van zodra zich onvoorziene omstandigheden voordoen die de aannemer of de opdrachtgever ertoe aanzetten beroep te doen op één of meerdere bijkomende aannemers.

Art. 4decies.

§ 1. Vóór het begin van de uitvoering van de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats stelt de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering één coördinator-verwezenlijking aan.

§ 2. Bij ontstentenis van een bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering valt, de in § 1 bedoelde verplichting ten laste van :

1° de bouwdirectie belast met de uitvoering;

2° ingeval er meerdere bouwdirecties belast met de uitvoering zijn, de bouwdirectie die als eerste een overeenkomst afsluit met de opdrachtgevers;

3° ingeval er meerdere bouwdirecties belast met de uitvoering zijn, en waarbij geen bouwdirectie, noch haar aannemers of haar onderaannemers gelijktijdig met andere bouwdirecties, hun aannemers of onderaannemers op de bouwplaats tussenkomen, de bouwdirectie die als eerste op de bouwplaats tussenkomt; bij beëindiging van haar tussenkomst gaat voormelde verplichting over naar de volgende bouwdirectie tot beëindiging van haar tussenkomst en gaat alzo verder over van de ene bouwdirectie op de volgende, tot de beëindiging van het project.

De in vorig lid, 3°, bedoelde bouwdirectie die haar tussenkomst beëindigt, maakt de instrumenten bij de coördinatie met de nodige toelichtingen, over aan de bouwdirectie die haar opvolgt. Indien deze bouwdirectie door haar niet gekend is, maakt zij de instrumenten bij de coördinatie met een schriftelijke toelichting over aan de opdrachtgever, die deze bewaart en ter beschikking houdt van de volgende tussenkomende bouwdirectie.

Indien de instrumenten bij de coördinatie hen niet verstrekt worden, vragen de in het eerste lid, 3°, bedoelde bouwdirecties die niet als eerste op de bouwplaats tussenkomen, deze op bij al naargelang het geval, de voorgaande bouwdirectie of de opdrachtgever.

§ 3. De functie van coördinator-verwezenlijking wordt uitgeoefend door :

1° hetzij een architect die voldoet aan de bepalingen van artikel 65ter, § 1;

2° hetzij een coördinator-verwezenlijking die voldoet aan de bepalingen van artikel 65ter, § 1;

3° hetzij een bouwdirectie belast met de uitvoering of een aannemer die voldoen aan de bepalingen van artikel 65ter, § 2.

Art. 4undecies.

Behalve in geval van overmacht mogen de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen slechts aangevat of verdergezet worden na de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking.

Art. 4duodecies.

§ 1. De bouwdirectie belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking ziet er op toe dat deze in het bezit gesteld wordt van een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, van het eventuele coördinatiedagboek en van het postinterventiedossier.

§ 2. De bouwdirectie belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking ziet er op toe dat deze :

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 4quinquies decies, volledig en adequaat vervult;

2° betrokken wordt bij alle etappes van werkzaamheden betreffende de verwezenlijking van het bouwwerk

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met de uitvoering of door de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, en ontvangt hij alle door deze bouwdirecties verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, het eventuele coördinatiedagboek en het postinterventiedossier, allen aangepast overeenkomstig de bepalingen van de bijlage I, aan de opdrachtgevers tegen ontvangsbewijs overmaakt.

§ 3. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, ziet de bouwdirectie belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator-verwezenlijking de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

Art. 4ter decies.

De functies van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking mogen door een zelfde persoon vervuld worden.

Art. 4quater decies.

§ 1. Wanneer de bouwdirectie belast met aanstelling van de coördinator-verwezenlijking niet de functie van coördinator-verwezenlijking uitoefent, maakt de aanstelling van deze laatste het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze beide partijen.

Wanneer de coördinator-verwezenlijking een werknemer is van de bouwdirectie belast met aanstelling van de coördinator-verwezenlijking, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze bouwdirectie en de coördinator is ondertekend.

§ 2. De overeenkomst of het document, bedoeld in § 1, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-verwezenlijking en de hem ter beschikking gestelde middelen.

Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere tussenkomende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 3. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader :

1° de taken die de coördinator-verwezenlijking in toepassing van artikel 4quinquies decies moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-verwezenlijking zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de bouwdirectie belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 4duodecies ;

4° de voor de veiligheid en de gezondheid kritieke fasen waarop de coördinator-verwezenlijking ten minste op de bouwplaats aanwezig zal zijn.

§ 4. Het document bedoeld in § 1, tweede lid, bepaalt bovendien nader :

1° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-verwezenlijking;

2° de tijd die de coördinator-verwezenlijking en zijn eventuele medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 4quinquies decies.

Naast de uitvoering van de opdrachten bepaald in artikel 22 van de wet is de coördinator-verwezenlijking belast met de volgende opdrachten :

1° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig de bijlage I, deel A, afdeling II, tweede lid, en maakt de elementen van het aangepaste veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkomende partijen voorzover deze elementen hen aanbelangen;

2° hij zorgt ervoor dat de betrokkenen schriftelijk in kennis worden gesteld van hun eventuele gedragingen, handelingen, keuzen of nalatigheden die in strijd zijn met de algemene preventieprincipes; daartoe mag hij ook een eventueel coördinatieboek aanwenden;

3° hij roept een eventuele coördinatiestructuur samen overeenkomstig de bepalingen van artikel 40;

4° hij vult het postinterventiedossier aan in functie van de elementen van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan die voor de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk van belang zijn;

5° hij draagt, bij de voorlopige oplevering van de werken, of bij ontstentenis, bij de oplevering van de werken, het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het eventuele coördinatieboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgevers en stelt die overdracht vast in een proces-verbaal dat bij het postinterventiedossier wordt gevoegd; de coördinator aangesteld in toepassing van artikel 4decies, § 2, 3°, draagt deze documenten evenwel over aan de bouwdirectie die hem aanstelde.

Ongeacht de oprichting van een eventuele coördinatiestructuur of niet gaat de coördinator-verwezenlijking in op het op grond van de coördinatie van de veiligheid of de gezondheid gemotiveerd verzoek van één of meer tussenkomende partijen om op de bouwplaats aanwezig te zijn.

Art. 4sexies decies.

De opdracht van de coördinator-verwezenlijking wordt beëindigd door de overdracht van de documenten bedoeld in artikel 4quinquies decies, 5°."

Afdeling III. - De coördinatie op de bouwplaats

Afdeling III. - Bouwwerken met een totale oppervlakte gelijk aan of groter dan 500 m² of die behoren tot de bijlage V, en waar werken worden uitgevoerd door meerdere aannemers

Art. 4septies decies.

§ 1. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd door ten minste 2 aannemers, die tegelijkertijd of achtereenvolgens tussenkomen

en die betrekking hebben op bouwwerken waarvan de totale oppervlakte gelijk is aan of groter dan 500 m².

§ 2. Het bouwen en het afbreken van bouwwerken opgenomen in de lijst vastgesteld in de bijlage V wordt gelijkgesteld met de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in § 1, ongeacht de totale oppervlakte van het bouwwerk.

De Minister bevoegd inzake het welzijn op het werk kan de in vorig lid bedoelde lijst wijzigen.

Onderafdeling I. - De coördinatie van het ontwerp van het bouwwerk

Art. 5. - § 1. Behalve indien met zekerheid vaststaat dat de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats door één enkele aannemer zullen worden uitgevoerd, stelt de opdrachtgever tijdens de studiefase van het ontwerp van het bouwwerk één coördinator-ontwerp aan. Wanneer op een zelfde plaats gelijktijdig bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd voor rekening van meerdere opdrachtgevers, stellen zij tijdens de studiefase van het ontwerp van het bouwwerk één gemeenschappelijke coördinator-ontwerp aan via een schriftelijke overeenkomst.

§ 2. De in § 1, eerste lid, bedoelde verplichting van de opdrachtgever valt ten laste van de bouwdirectie belast met het ontwerp, wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de werkzaamheden ondernomen worden voor rekening van één of van meerdere particulieren. De aanstelling van de coördinator ontwerp door de bouwdirectie belast met het ontwerp gebeurt voor rekening van deze particulieren.

Art. 6.- De bouwdirectie belast met het ontwerp mag de uitwerking van het project niet aanvatten of verderzetten, zolang de coördinator-ontwerp niet is aangesteld.

Art. 7.- § 1. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp **opdrachtgevers** zien erop toe dat deze:

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 11, **te allen tijde** volledig en adequaat vervult;

2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de uitwerking, wijzigingen en aanpassingen van het ontwerp van het bouwwerk;

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en ontvangt hij alle door deze bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier overmaakt.

§ 2. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien **de personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp de opdrachtgevers** erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten;

Art. 8.- De aangeduide coördinator-ontwerp kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten. Deze adjuncten zijn voor het vervullen van hun opdracht onderworpen aan dezelfde bepalingen als de coördinator-ontwerp.

Art. 9.- De aanstelling van de coördinator-ontwerp maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de persoon of, bij toepassing van artikel 5, § 1, tweede lid, de personen belast met zijn aanstelling.

Wanneer de coördinator-ontwerp een werknemer is van, hetzij, een opdrachtgever, hetzij, bij toepassing van artikel 5, § 2, van de persoon belast met zijn aanstelling, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze partijen is ondertekend.

Bij toepassing van artikel 5, § 2, bevat de overeenkomst bovendien een door de particulieren ondertekend beding dat hen belast met de betaling van het honorarium van de coördinatorontwerp.

Wanneer, bij toepassing van artikel 5, § 2, de natuurlijke persoon die de functie van bouwdirectie belast met het ontwerp uitoefent, ook de functie van coördinator-ontwerp uitoefent, wordt dit vermeld in de schriftelijke overeenkomst waarbij de particulieren de bouwdirectie belast met het ontwerp aanstellen.

In dit laatste geval wordt de schriftelijke overeenkomst, bedoeld in het eerste lid, niet opgesteld.

Art. 9.

De aanstelling van de coördinator-ontwerp maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de opdrachtgevers. Wanneer de coördinator-ontwerp een werknemer is van een opdrachtgever, maakt zijn aanstelling het voorwerp uit van een document dat door de coördinator

en deze opdrachtgever is ondertekend en, in de gevallen van meerdere opdrachtgevers, tevens van een schriftelijke overeenkomst gesloten tussen de werkgever van coördinator en de andere opdrachtgevers.

Art. 10. - § 1. De overeenkomst of het document, bedoeld in artikel 9, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-ontwerp en de hem ter beschikking gestelde middelen. Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere tussenkommende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 2. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader:

1° de taken die de coördinator-ontwerp in toepassing van artikel 11 moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-ontwerp zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de **personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp, de opdrachtgevers** voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 7.

4° de momenten in de verschillende fases van het ontwerp waarop de coördinator-ontwerp met de opdrachtgevers en de bouwdirectie belast met het ontwerp overlegt of kan overleggen en de door hen gemaakte keuzen, bedoeld in artikel 17 van de wet, in het veiligheids- en gezondheidsplan vastlegt

§ 3. Het document bedoeld in artikel 9, tweede lid, bepaalt bovendien nader:

1° in voorkomend geval, het aantal adjuncten van de coördinator-ontwerp en de wijze waarop zij worden aangesteld

2° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-ontwerp;

3° de tijd die de coördinator-ontwerp en zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 11.- Naast de uitvoering van de opdrachten bedoeld in artikel 18 van de wet is de coördinator-ontwerp, inzonderheid, belast met de volgende taken:

1° hij stelt het veiligheids- en gezondheidsplan op, **overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 25 en 27; en neemt er de keuzen, bedoeld in artikel 17 van de wet in op, alsook de voor de veiligheid en de gezondheid kritieke fases waarop de coördinator-verwezenlijking ten minste op de bouwplaats aanwezig moet zijn**

2° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan aan elke wijziging aangebracht aan het ontwerp;

3° hij maakt de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen betreffen;

4° hij adviseert de **personen belast met zijn aanstelling de opdrachtgevers** inzake de overeenstemming van het document gevoegd bij de offertes, bedoeld in artikel 30, tweede lid, 1°, met het veiligheids- en gezondheidsplan en stelt hen in kennis van eventuele niet-overeenstemmingen;

5° hij opent het coördinatiedagboek en postinterventiedossier, houdt ze bij en vult ze aan **overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 31 tot 36;**

6° hij draagt het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de **opdrachtgever of, bij toepassing van artikel 5, § 2, aan de persoon belast met zijn aanstelling opdrachtgevers** en stelt die overdracht en het einde van het ontwerp van bouwwerk vast in het coördinatiedagboek en in een afzonderlijk document.

Art. 12.- De opdracht van de coördinator-ontwerp wordt beëindigd door de overdracht bedoeld in artikel 11, 6°.

Onderafdeling II. - De coördinatie van de verwezenlijking van het bouwwerk

Art. 13.- De coördinatie, uitgevoerd in de loop van het ontwerp van het bouwwerk, wordt tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk niet verdergezet, wanneer alle werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd. In dit geval passen de opdrachtgever en de aannemer de voorschriften van de artikelen 42 en 43 toe.

Art. 14.- Wanneer de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen door één enkele aannemer worden uitgevoerd, moet, behalve in geval van overmacht, de verplichting bedoeld in artikel 15, § 1, worden nageleefd van zodra zich onvoorziene omstandigheden voordoen die de aannemer of de opdrachtgever ertoe aanzetten beroep te doen op één of meerdere bijkomende aannemers.

Art. 15.- § 1. Vóór het begin van de uitvoering van de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen stelt de opdrachtgever één coördinator-verwezenlijking aan.

Wanneer op een zelfde plaats gelijktijdig bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde worden uitgevoerd voor rekening van meerdere opdrachtgevers, stellen zij vóór het begin van de uitvoering van de werken één gemeenschappelijke coördinator-verwezenlijking aan via een schriftelijke overeenkomst.

§ 2. De in § 1, eerste lid, bedoelde verplichting van de opdrachtgever valt ten laste van de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of, bij ontstentenis, de bouwdirectie belast met de uitvoering, wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de werkzaamheden ondernomen worden voor rekening van één of van meerdere particulieren.

Bij gebrek aan een bouwdirectie, belast met de controle op de uitvoering, stelt de eerste bouwdirectie die met één of meer van deze particulieren een overeenkomst sluit en met de uitvoering is belast, één coördinator-verwezenlijking aan vóór het begin van de uitvoering van de werken. Elke bouwdirectie werkt mee, op basis van de schriftelijke overeenkomst of van het document bedoeld in artikel 20, aan de toepassing van de bepalingen van artikel 17, naargelang haar tussenkomst in de verwezenlijking van de werken.

De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking door de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of, bij ontstentenis, door de bouwdirectie belast met de uitvoering, bedoeld in het eerste lid, gebeurt voor rekening van deze particulieren.

Art. 16.- § 1. De opdrachtgever kan een oproep doen tot kandidaten voor de functie van coördinator-Verwezenlijking aan de hand van een bestek dat specifiek is opgesteld voor de uitoefening van de coördinatieopdracht.

De opdrachtgever die evenwel een oproep tot kandidaten voor de functie van coördinatorverwezenlijking doet aan de hand van een voor de opdracht van de werken opgesteld bestek, moet alle taken in verband met de coördinatieopdracht beschrijven in een afzonderlijke post van dit bestek.

§ 2. Behalve in geval van overmacht mogen de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen slechts aangevat of verdergezet worden na de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking.

Art. 17.- § 1. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking **opdrachtgevers** zien er op toe dat die coördinator in het bezit gesteld wordt van een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, van het coördinatie-dagboek en van het postinterventiedossier.

§ 2. De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking **opdrachtgevers** zien erop toe dat deze:

1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 22, te allen tijde volledig en adequaat vervult;

2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de verwezenlijking van het bouwwerk;

3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met de uitvoering of door de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, en ontvangt hij alle door deze bouwdirecties verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatie-dagboek en het postinterventiedossier, allen aangepast overeenkomstig de bepalingen van artikel 22, 2° tot 4° tegen ontvangstbewijs overmaakt.

§ 3. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

Art. 18.- De functies van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking mogen door een zelfde persoon vervuld worden.

Art. 19.- De aangeduide coördinator-verwezenlijking kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten. Deze adjuncten zijn voor het vervullen van hun opdracht onderworpen aan dezelfde bepalingen als de coördinator-verwezenlijking.

Art. 20.- De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de persoon of, bij toepassing van artikel 15, § 1, tweede lid, de personen belast met zijn aanstelling.

Wanneer de coördinator-verwezenlijking een werknemer is van, hetzij, een opdrachtgever, hetzij, bij toepassing van artikel 15 § 2, van de persoon belast met zijn aanstelling, maakt de aanstelling van de coördinator het voorwerp uit van een document dat door deze partijen is ondertekend.

Bij toepassing van artikel 15, § 2, bevat de overeenkomst bovendien een door de particulieren ondertekend beding dat hen belast met de betaling van het honorarium van de coördinatorverwezenlijking.

Wanneer, bij toepassing van artikel 15, § 2, de natuurlijke persoon die, hetzij, de functie van bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, hetzij, bij ontstentenis, de functie van bouwdirectie belast met de uitvoering, uitoefent, ook de functie van coördinatorverwezenlijking uitoefent, wordt dit vermeld in de schriftelijke overeenkomst waarbij de particulieren respectievelijk de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering en de bouwdirectie belast met de uitvoering, aanstellen.

In dit laatste geval wordt de schriftelijke overeenkomst, bedoeld in het eerste lid, niet opgesteld.

Art. 20.

De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking maakt het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen deze coördinator en de opdrachtgevers.

Wanneer de coördinator-verwezenlijking een werknemer is van een opdrachtgever, maakt zijn aanstelling het voorwerp uit van een document dat door de coördinator en deze opdrachtgever is ondertekend en, in de gevallen van meerdere opdrachtgevers, tevens van een schriftelijke overeenkomst gesloten tussen de werkgever van de coördinator en de andere opdrachtgevers."

Art. 21. - § 1. De overeenkomst, of het document, bedoeld in artikel 20, eerste en tweede lid, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-verwezenlijking en de hem ter beschikking gestelde middelen. Deze overeenkomst, of dit document mogen geen clausules bevatten, die de verantwoordelijkheden, welke krachtens de wet of dit besluit aan de andere tussenkomende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator overdragen.

§ 2. De overeenkomst, of het document bepalen inzonderheid nader:

1° de taken die de coördinator-verwezenlijking in toepassing van artikel 22 moet vervullen;

2° het ogenblik waarop de coördinator-verwezenlijking zijn opdracht aanvangt;

3° de verplichtingen van de **personen belast met de aanstelling van de coördinatorverwezenlijking, opdrachtgevers** voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 17.

4° de voor de veiligheid en de gezondheid kritieke fasen waarop de coördinator-verwezenlijking ten minste op de bouwplaats aanwezig zal zijn."

§ 3. Het document bedoeld in artikel 20, tweede lid, bepaalt bovendien nader:

1° in voorkomend geval, het aantal adjuncten van de coördinator-verwezenlijking en de wijze waarop zij worden aangesteld;

2° in voorkomend geval, de medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen, die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-verwezenlijking;

3° de tijd die de coördinator-verwezenlijking en zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt.

Art. 22.- Naast de uitvoering van de opdrachten bepaald in artikel 22 van de wet is de coördinator verwezenlijking belast met de volgende opdrachten:

1° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig **de bepalingen van artikel 29 de bijlage I, deel A, afdeling I, tweede lid**, en maakt de elementen van het aangepaste veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkomende partijen voor zover deze elementen hen aanbelangen;

2° hij houdt het coördinatiedagboek bij en vult het aan **overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 31 tot 33;**

3° hij noteert in het coördinatiedagboek tekortkomingen van tussenkomende partijen bedoeld in **artikel 33, 6° en stelt de opdrachtgever of, bij toepassing van artikel 15, § 2, de persoon belast met zijn aanstelling, bijlage I, deel B, 6°, en stelt de opdrachtgevers** hiervan in kennis;

4° hij noteert de opmerkingen van de aannemers in het coördinatiedagboek en laat ze door de betrokken partijen viseren;

5° hij roept de coördinatiestructuur samen overeenkomstig de bepalingen van artikel 40;

6° hij vult het postinterventiedossier aan in functie van de elementen van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan die voor de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk van belang zijn;

7° hij draagt, bij de voorlopige oplevering van de werken, of bij ontstentenis, bij de oplevering van de werken, het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de **opdrachtgever, of bij toepassing van artikel 15, § 2, aan de persoon belast met zijn aanstelling opdrachtgevers** en stelt die overdracht vast in een proces-verbaal dat bij het postinterventiedossier wordt gevoegd.

Ongeacht de oprichting van een coördinatiestructuur of niet gaat de coördinator-verwezenlijking in op het op grond van de veiligheid of de gezondheid gemotiveerd verzoek van één of meer tussenkomende partijen om op de bouwplaats aanwezig te zijn.

Art. 23.- De opdracht van de coördinator-verwezenlijking wordt beëindigd door de overdracht van de documenten bedoeld in artikel 22, 7°.

Art. 24.- Indien toepassing gemaakt werd van artikel 15, § 2, maakt de betrokken bouwdirectie het postinterventie-dossier over aan de opdrachtgever.

Afdeling IV. - De instrumenten bij de coördinatie

Afdeling IV. - Bijzondere verplichtingen in verband met de instrumenten bij de coördinatie

Onderafdeling I.- Het veiligheids- en gezondheidsplan

Art. 25.- Het veiligheids- en gezondheidsplan is het document of het geheel van documenten dat de risico-analyse en de vast te stellen preventiemaatregelen bevat ter voorkoming van de risico's waaraan de werknemers kunnen blootgesteld worden als gevolg van:

1° de uitvoering van het werk;

2° de wederzijdse inwerking van activiteiten van de diverse tussenkomende partijen die tegelijkertijd op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezig zijn;

3° de opeenvolging van activiteiten van de diverse tussenkomende partijen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats wanneer een tussenkomst, na het beëindigen ervan, risico's laat bestaan voor de andere tussenkomende partijen die later zullen tussenkomen;

4° de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie;

5° de uitvoering van mogelijke latere werkzaamheden aan het bouwwerk.

Het veiligheids- en gezondheidsplan kan, in voorkomend geval, deel uitmaken van het globaal preventieplan van de opdrachtgever.

Art. 26.- § 1. Ongeacht de voorziene preventiemaatregelen, is het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan steeds verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen **waarvoor een coördinator-ontwerp of een coördinator-verwezenlijking moet worden aangesteld en** waar één of meer van de volgende werkzaamheden uitgevoerd worden:

1° werkzaamheden, zoals bedoeld in het tweede lid, die de werknemers aan gevaren van bedelving, wegzinken of vallen blootstellen, gevaren die bijzonder vergroot worden door de aard van de werkzaamheden of van de toegepaste procédés of door de omgeving van de arbeidsplaats of de werken;

2° werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan chemische of biologische agentia die een bijzonder risico voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers inhouden;

3° elk werk met ioniserende stralingen waarvoor de aanwijzing van gecontroleerde of bewaakte zones zoals bepaald in artikel 2 van het koninklijk besluit van 28 februari 1963 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen, vereist is;

4° werkzaamheden in de nabijheid van elektrische hoogspanningslijnen of -kabels **of van leidingen onder een inwendige druk van 15 bar of meer**

5° werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan een risico op verdrinking;

6° ondergrondse werken en tunnelwerken;

7° werkzaamheden met duikuitrusting;

8° werkzaamheden onder overdruk;

9° werkzaamheden waarbij springstoffen worden gebruikt;

10° werkzaamheden in verband met de montage of demontage van **zware** geprefabriceerde elementen.

Voor de toepassing van het eerste lid, 1° worden inzonderheid als bijzonder vergrote gevaren beschouwd:

a) het graven van sleuven of putten van meer dan 1,20 m diepte en het werken aan of in deze putten;

b) het werken in de onmiddellijke nabijheid van materialen zoals drijfzand of slib;

c) het werken met een valgevaar van een hoogte van 5 m of meer.

§ 2. Het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan is bovendien verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met zulke omvang dat:

1° hetzij, de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer dan dertig werkdagen is en waar meer dan twintig werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn;

2° hetzij, het vermoedelijke werkvolume groter is dan 500 mandagen.

§ 2. Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor een coördinator-ontwerp of een coördinator-verwezenlijking moet worden aangesteld, is het opstellen en het bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan bovendien verplicht wanneer de omvang van de bouwplaats van aard is dat :

1° hetzij, de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer is dan dertig werkdagen en waar op één of meer ogenblikken meer dan twintig werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn;

2° hetzij, het vermoedelijke werkvolume groter is dan 500 mandagen.";

Voor de bepaling van de omvang van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen die het voorwerp uitmaken van een continue opdracht of van een pakket opdrachten zonder onderling verband, wordt het geheel van de werken die een onderling verband hebben, als een afzonderlijke tijdelijke of mobiele bouwplaats beschouwd.

§ 3. Voor de andere tijdelijke of mobiele bouwplaatsen dan deze bedoeld in §1 en §2, is het opstellen en bijhouden van een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan verplicht.

§ 3. Voor de andere tijdelijke of mobiele bouwplaatsen dan deze bedoeld in § 1 en § 2 en waarvoor een coördinator-ontwerp of een coördinator-verwezenlijking moet worden aangesteld, is het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan of een schriftelijke overeenkomst verplicht overeenkomstig de bepalingen van artikel 27, § 2, respectievelijk artikel 29

Art. 27.- § 1. Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat inzonderheid volgende elementen:

1° de beschrijving van het te realiseren bouwwerk vanaf het ontwerp tot de volledige verwezenlijking ervan;

2° de beschrijving van de resultaten van de risico-analyse bedoeld in artikel 25;

3° de beschrijving van de preventiemaatregelen bedoeld in artikel 25. Deze beschrijving omvat:

a. het geheel van de preventieregels en -maatregelen, aangepast aan de kenmerken van het bouwwerk en voortvloeiend uit de toepassing van de algemene preventieprincipes bedoeld in de bijlage I van dit besluit;

b. de specifieke maatregelen met betrekking tot de werkzaamheden bedoeld in artikel 26, §1;

c. de instructies voor de tussenkommende partijen;

4° de raming van de verwezenlijkingduur van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden.

§ 2. Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat eveneens:

1° de lijst met de namen en de adressen van alle opdrachtgevers, bouwdirecties en aannemers, vanaf het moment dat deze personen bij de bouwplaats betrokken worden;

2° de naam en het adres van de coördinator-ontwerp;

3° de naam en het adres van de coördinator-verwezenlijking vanaf het moment van zijn aanstelling.

Art. 27.

§ 1. Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 26, § 1, of artikel 26, § 2, en waarop de bepalingen van de afdeling III van toepassing zijn, beantwoordt de inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan ten minste aan de bijlage I, deel A, afdeling I.

§ 2. Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld artikel 26, § 3 en waarop de bepalingen van de afdeling III van toepassing zijn, wordt gebruik gemaakt van een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan waarvan de inhoud ten minste beantwoordt aan de bijlage I, deel A, afdeling II.

Art. 28.- Het vereenvoudigd plan bevat ten minste volgende elementen:

1° de gegevens bedoeld in artikel 27, § 2;

2° de inventarisatie van de gevaren en de evaluatie van de risico's;

3° de maatregelen ter voorkoming van de risico's als gevolg van de werkkuitvoering en de wederzijdse inwerking van de activiteiten van de diverse tussenkommende partijen;

4° de maatregelen ter voorkoming van de risico's als gevolg van de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie.

Art. 28.

Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 26, § 1, of artikel 26, § 2, en waarop de bepalingen van de afdeling II van toepassing zijn, wordt gebruik gemaakt van een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan waarvan de inhoud ten minste beantwoordt aan de bijlage I, deel A, afdeling II.

Art. 29.- Het veiligheids- en gezondheidsplan wordt aangepast in functie van de volgende elementen:

- 1° in voorkomend geval, de wijzigingen in verband met de uitvoeringsmodaliteiten, overeengekomen tussen de partijen, waarvan de weerslag op het welzijn bij het werk dezelfde waarborgen biedt als de oorspronkelijk in het plan voorziene uitvoeringsmodaliteiten;
- 2° in voorkomend geval, de opmerkingen van de tussenkommende partijen aan wie de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan, die hen aanbelangen, zijn overgemaakt;
- 3° de stand van de werken;
- 4° het identificeren van onvoorziene risico's of onvoldoende onderkende gevaren;
- 5° het optreden of het vertrek van tussenkommende partijen;
- 6° de eventueel aan het ontwerp of de werken aangebrachte wijzigingen.

Art. 29.

Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 26, § 3, en waarop de bepalingen van de afdeling II van toepassing zijn, sluiten de tussenkommende partijen, op voorstel van de coördinator die het eerst tussenkomt, een schriftelijke overeenkomst af, waarin ten minste de volgende bedingen zijn opgenomen :

1° duidelijke afspraken betreffende alle werkzaamheden die gelijktijdig of achtereenvolgens zullen uitgevoerd worden met vermelding van de aannemers die ze zullen uitvoeren en de uitvoeringstermijn van elk van de werkzaamheden;

2° de gedetailleerde vaststelling van de preventiemaatregelen die zullen getroffen worden met de identificatie van de bouwdirecties, de aannemers, en in voorkomend geval, de opdrachtgevers die zullen instaan voor het treffen van deze maatregelen.

In toepassing van artikel 17 van de wet, zijn de uitvoeringstermijnen bedoeld in vorig lid, 1°, vastgesteld rekening houdend met de toepassing van de algemene preventieprincipes

Art. 30.- De opdrachtgever neemt de nodige maatregelen opdat het veiligheids- en gezondheidsplan deel zou uitmaken van, al naargelang het geval, het bijzonder bestek, de prijsaanvraag of de contractuele documenten en daarin als een afzonderlijk en als dusdanig betiteld deel wordt opgenomen.

Opdat de maatregelen vastgesteld in het veiligheids- en gezondheidsplan daadwerkelijk zouden kunnen toegepast worden bij de uitvoering van de werken, zorgt hij ervoor dat:

1° de kandidaten bij hun offertes een document voegen dat verwijst naar het veiligheids- en gezondheidsplan en waarin zij beschrijven op welke wijze zij het bouwwerk zullen uitvoeren om rekening te houden met dit veiligheids- en gezondheidsplan;

2° de kandidaten bij hun offertes een afzonderlijke prijsberekening voegen in verband met de door het veiligheids- en gezondheidsplan bepaalde preventiemaatregelen en -middelen, inbegrepen de buitengewone individuele beschermingsmaatregelen en -middelen;

3° de coördinator-ontwerp zijn taak, bedoeld in [artikel 11, 4°](#), [de artikelen 4sexies, 5°](#), en [11, 4°](#) kan volbrengen.

De opdrachtgevers van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarop de bepalingen van artikel 29 van toepassing zijn, zijn van de toepassing van dit artikel vrijgesteld

Onderafdeling II.- Het coördinatiedagboek

Art. 31.- Het coördinatiedagboek is het document of geheel van documenten dat door de coördinator wordt bijgehouden en dat, op genummerde bladzijden, de gegevens en aantekeningen vermeldt betreffende de coördinatie en gebeurtenissen op de bouwplaats.

Art. 31.

Het coördinatiedagboek is verplicht op alle tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in afdeling III waarvoor een coördinator-ontwerp of een coördinator-verwezenlijking moet worden aangesteld.

In afwijking van vorig lid mag de coördinator op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen van de afdeling III, die tevens bouwplaatsen zijn bedoeld in artikel 26, § 3, de toepassing van de bepalingen betreffende het coördinatiedagboek beperken tot het schriftelijk in kennis stellen van de betrokkenen van hun eventuele gedragingen, handelingen, keuzen of nalatigheden die in strijd zijn met de algemene preventieprincipes.

Art. 32.- Het coördinatiedagboek is verplicht op alle bouwplaatsen waar coördinatie moet worden georganiseerd

Art. 32.

Het coördinatiedagboek mag een afzonderlijk document of een geheel van afzonderlijke documenten zijn; het mag ook gecombineerd worden met het dagboek der werken of met andere documenten die een gelijkwaardige functie hebben.

Art. 33.- Het coördinatiedagboek vermeldt de volgende elementen:

- 1° de namen en adressen van de tussenkomende partijen, het ogenblik van hun tussenkomst op de bouwplaats en voor ieder van hen, het voorziene aantal op de bouwplaats tewerk te stellen werknemers evenals de voorziene duur van de werken;
- 2° de beslissingen en gebeurtenissen die voor het ontwerp en de verwezenlijking van het bouwwerk van belang zijn;
- 3° de opmerkingen gemaakt aan de tussenkomende partijen en de gevolgen die ze eraan gegeven hebben;
- 4° de opmerkingen van de aannemers, aangevuld met het visum van de betrokken partijen;
- 5° de gevolgen gegeven aan de opmerkingen van de tussenkomende partijen en van de werknemers vertegenwoordigers die van belang zijn voor het ontwerp van het project en de verwezenlijking van het bouwwerk;
- 6° de tekortkomingen van de tussenkomende partijen tenopzichte van de algemene preventiebeginselen, de toepasselijke regels en de concrete maatregelen aangepast aan de specifieke kenmerken van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, of ten opzichte van het veiligheids- en gezondheidsplan;
- 7° de verslagen van de vergaderingen van de coördinatiestructuur bedoeld in artikel 37;
- 8° de ongevallen.

Art. 33.

De gegevens en de bemerkingen worden vermeld op genummerde bladzijden of geregistreerd aan de hand van een geschikt technologisch middel derwijze dat de verwijdering van de vermelde gegevens of bemerkingen onmogelijk is

Onderafdeling III.- Het postinterventiedossier

Art. 34.- Het postinterventiedossier is het dossier dat de voor de veiligheid en de gezondheid nuttige elementen bevat waarmee bij eventuele latere werkzaamheden moet worden rekening gehouden en dat aangepast is aan de kenmerken van het bouwwerk.

Art. 34.

Het postinterventiedossier is verplicht op alle tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar de bepalingen van de afdelingen II, III en V op van toepassing zijn.

Art. 35.- Het postinterventiedossier is verplicht op alle bouwplaatsen waar coördinatie moet worden georganiseerd.

Art. 35.

Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in afdeling III, met uitzondering van deze vermeld in artikel 36, beantwoordt de inhoud van het postinterventiedossier aan de bijlage I, deel C, afdeling I.

Art. 36.- Het postinterventiedossier bevat ten minste:

- 1° de architecturale, technische en organisatorische elementen in verband met de verwezenlijking, de instandhouding en het onderhoud van het bouwwerk;
- 2° de informatie voor de uitvoerders van te voorziene latere werkzaamheden, inzonderheid de herstelling, vervanging of ontmanteling van installaties of constructie-elementen;
- 3° de relevante verantwoording van de keuzen in verband met onder andere de toegepaste uitvoeringsmethoden, technieken, materialen of architecturale elementen.

Art. 36.

Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in de afdelingen II en V, alsook op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen van de afdeling III die tevens bouwplaatsen zijn bedoeld in artikel 26, § 3, beantwoordt de inhoud van het postinterventiedossier aan de bijlage I, deel C, afdeling II

Onderafdeling IV.- De coördinatiestructuur

Art. 37.- Een coördinatiestructuur wordt opgericht op alle bouwplaatsen waarvan, hetzij, het vermoedelijk werkvolume meer dan 5000 mandagen bedraagt, hetzij de totale prijs van de werken, geschat door de bouwdirectie belast met het ontwerp, 2.500.000 EUR, BTW niet meegerekend overschrijdt, en waar ten minste drie aannemers gelijktijdig werken uitvoeren.

Het in vorig lid vermeld bedrag wordt gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de beginselen bepaald door de artikelen 2, 4, 5 en 6, 1° van de wet van 1 maart 1977 houdende inrichting van een stelsel waarbij sommige uitgaven in de overheidssector aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk worden gekoppeld.

Artikel 4 van dezelfde wet, aangevuld bij artikel 18, § 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van het concurrentievermogen, voorziet dat enkel de gezuiverde gezondheidsindex in aanmerking mag genomen worden voor de sociale prestaties.

De basisspilindex bedraagt 107,30."

Op het gemotiveerd verzoek van de coördinator-verwezenlijking organiseert de opdrachtgever een coördinatiestructuur op andere bouwplaatsen dan deze bedoeld in het eerste lid.

Art. 38.- De coördinatiestructuur draagt bij tot de organisatie van coördinatie op de bouwplaats door inzonderheid:

- 1° te zorgen voor de vereenvoudiging van de informatie en de raadpleging van de verschillende tussenkomende partijen evenals van hun onderlinge communicatie;
- 2° te zorgen voor een efficiënt overleg tussen de tussenkomende partijen omtrent de toepassing van de preventie maatregelen op de bouwplaats;
- 3° te zorgen voor de regeling van elke betwisting of onduidelijkheid inzake de naleving van de preventie maatregelen op de bouwplaats;
- 4° adviezen inzake veiligheid en gezondheid uit te brengen.

Art. 39.- De coördinatiestructuur is samengesteld uit:

- 1° de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger;
- 2° de coördinator-verwezenlijking;
- 3° de aanwezige aannemers of hun vertegenwoordigers;
- 4° de bouwdirectie belast met de uitvoering;
- 5° de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering;
- 6° een vertegenwoordiger van elk comité voor preventie en bescherming op het werk, of bij ontstentenis, van elke syndicale afvaardiging van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;
- 7° indien nodig, de preventieadviseurs van de opdrachtgever en van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;
- 8° twee vertegenwoordigers van het comité voor Preventie en Bescherming op het werk van de onderneming van de opdrachtgever, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats gelegen is in een instelling of een site waar de opdrachtgever personeel tewerkstelt en waarvoor hij zulk comité heeft opgericht;
- 9° iedere andere persoon die door de opdrachtgever wordt uitgenodigd.

Art. 40.- De coördinator-verwezenlijking zit de coördinatiestructuur voor. Hij roept ze samen op eigen initiatief of op het gemotiveerd verzoek van een lid of van de met het toezicht belaste ambtenaar.

Afdeling V. - Bouwplaatsen waar de werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd

Art. 41.- De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar de werken worden uitgevoerd door één enkele aannemer.

Art. 42.- § 1. Bij de toepassing van [artikel 13 de artikelen 4octies of 13](#) is de opdrachtgever ertoe gehouden een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan aan de aannemer over te maken.

§ 2. Wanneer het bouwwerk voor professioneel, *winstgevend* of commercieel gebruik bestemd is, is de opdrachtgever ertoe gehouden:

- 1° bij de toepassing van [artikel 13 de artikelen 4octies of 13](#), de bepalingen van het veiligheids- en gezondheidsplan die op hem, in de hoedanigheid van opdrachtgever, van toepassing zijn, na te leven;
- 2° erover te waken dat de aannemer de nodige informatie ontvangt met betrekking tot de risico's inzake het welzijn van de betrokken personen op de plaats waar de werken worden uitgevoerd;

3° indien de werken in een inrichting van een werkgever worden uitgevoerd, erover te waken dat de activiteiten op de plaats van uitvoering van de werken worden gecoördineerd en dat met de aannemer wordt samengewerkt bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid en gezondheid van de personen betrokken bij het uitvoeren van de werken;

4° in de andere dan de onder 3° bedoelde gevallen, de activiteiten op de plaats van uitvoering van de werken te coördineren en met de aannemer samen te werken bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid en gezondheid van de personen betrokken bij het uitvoeren van de werken.

§ 3. De aannemer is ertoe gehouden:

1° bij toepassing van § 2, aan de opdrachtgever de nodige informatie te verstrekken over de risico's eigen aan die werken;

2° zijn medewerking te verlenen aan de coördinatie en samenwerking bedoeld in § 2, 3° en 4°.

§ 4. Bij de toepassing van § 2, 3°, is de werkgever, in wiens inrichting de werken worden verricht, ertoe gehouden zijn medewerking te verlenen aan de coördinatie en samenwerking.

Art. 43.- § 1. Een postinterventiedossier, waarvan de inhoud beantwoordt aan deze omschreven in de artikelen 34 en 36, wordt opgesteld voor de werken die betrekking hebben op de structuur, op de essentiële elementen van het bouwwerk, of op toestanden die een aantoonbaar gevaar inhouden.

Art. 43.

§ 1. Een postinterventiedossier wordt opgesteld overeenkomstig de bepalingen van artikel 36.

§ 2. Het in § 1 bedoelde postinterventiedossier wordt opgesteld door de opdrachtgever of door een door hem aangestelde derde. De opdrachtgever ziet er tevens op toe dat het postinterventiedossier wordt aangepast aan de eventuele wijzigingen die tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk aan het project worden aangebracht.

Afdeling VI. - Bepalingen van toepassing op alle bouwplaatsen

Onderafdeling I.- Toepassingsgebied

Art. 44.- De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar werken door één of meerdere aannemers worden uitgevoerd.

Onderafdeling II. - Voorafgaande kennisgeving

Art. 45.- De bouwdirectie belast met de uitvoering, doet een voorafgaande kennisgeving vóór de opening van de bouwplaats, wat betreft:

1° elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waar één of meer werkzaamheden, opgesomd in artikel 26, § 1, uitgevoerd worden en waarvan de totale duur vijf werkdagen overschrijdt.

2° elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waarvan de vermoedelijke omvang van de werken beantwoordt aan deze bedoeld in artikel 26, § 2.

Op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar meerdere bouwdirecties belast met de uitvoering actief zijn, valt de in het eerste lid bedoelde kennisgeving ten laste van elke bouwdirectie die als eerste activiteiten op de bouwplaats uitvoert.

Art. 46.- De voorafgaande kennisgeving wordt ten minste vijftien kalenderdagen vóór het begin van de werken op de bouwplaats gedaan aan de met het toezicht inzake arbeidsveiligheid belaste ambtenaar en bevat ten minste de in de bijlage II van dit besluit opgesomde gegevens.

Een kopie van de voorafgaande kennisgeving moet zichtbaar op de bouwplaats op een voor het personeel gemakkelijk toegankelijke plaats, worden aangeplakt ten minste tien kalenderdagen vóór het begin van de werken.

Art. 47.- In geval van onvoorziene en dringende werken, of in geval de periode tussen ontvangst van de opdracht en de datum van de effectieve aanvang der werken niet toelaat om de kennisgeving binnen de door artikel 46 voorziene termijn te doen, wordt de voorafgaande kennisgeving vervangen door een mededeling aan de met het toezicht inzake arbeidsveiligheid belaste ambtenaar, gedaan ten laatste de dag zelf van het begin van de werken bij wijze van een geschikt middel.

Een kopie van de mededeling moet zichtbaar op de bouwplaats worden aangeplakt op een voor het personeel gemakkelijk toegankelijke plaats, ten laatste de dag zelf van het begin van de werken.
De gegevens vervat in deze mededeling zijn dezelfde als deze van de bijlage II van dit besluit.

Onderafdeling III.

De overdracht, de terbeschikkingstelling en de opvraging van het postinterventiedossier

Art. 48.- Teneinde de nieuwe eigenaar inzonderheid toe te laten zijn toekomstige verplichtingen als opdrachtgever van eventuele latere werken aan het bouwwerk uit te oefenen, overhandigt de persoon of overhandigen de personen, die, bij elke gehele of gedeeltelijke overdracht van het bouwwerk, het bouwwerk afstaan of overdragen, het postinterventiedossier aan de nieuwe eigenaar.

Deze overhandiging wordt in de akte die de overdracht bevestigt, opgetekend. Tevens houdt elke eigenaar van het geheel of gedeelte van het bouwwerk een exemplaar van het postinterventiedossier ter beschikking van elke persoon die hierin als opdrachtgever van latere werken aan het bouwwerk mag optreden, inzonderheid, een huurder.

Art. 49.- § 1. De opdrachtgever is ertoe gehouden de delen van het postinterventiedossier die hen aanbelangen, ter beschikking te stellen van de coördinator of, bij ontstentenis, van de aannemer op het ogenblik dat deze personen betrokken worden bij de coördinatie of de uitvoering van de latere werken aan het bouwwerk.

§ 2. Vooraleer een later werk aan het bouwwerk aan te vatten, vragen de coördinator of, bij ontstentenis, de aannemer aan de opdrachtgever dat de delen van het postinterventiedossier die hen aanbelangen, te hunner beschikking zou worden gesteld.

Onderafdeling IV.- Specifieke verplichtingen van de aannemers

Art. 50.- Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, inzonderheid wat betreft:

- 1° het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats;
- 2° de keuze van de plaatsing van de werkplekken rekening houdend met de toegangsmogelijkheden tot de werkplekken, en de vaststelling van verplaatsings- of verkeerswegen of -zones;
- 3° de voorwaarden van intern transport en interne behandeling van de materialen en het materieel;
- 4° het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van werknemers in gevaar kunnen brengen;
- 5° de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van verschillende materialen, in het bijzonder wanneer het gaat om gevaarlijke materialen of stoffen;
- 6° de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
- 7° de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;
- 8° de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen, afhankelijk van de evolutie van de bouwplaats;
- 9° de samenwerking tussen de aannemers;
- 10° de wederzijdse inwerkingen met exploitatie- of andere activiteiten ter plaatse op, of in de nabijheid van, de bouwplaats.

Hiertoe passen zij de voorschriften toe bedoeld in de bijlage III, voor zover er geen specifieke of strengere bepalingen zijn die zijn vastgesteld in uitvoering van de wet.

Art. 51.- In geval van gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid op eenzelfde bouwplaats van minstens twee aannemers, met inbegrip van de zelfstandigen, moeten deze samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Rekening houdend met de aard van de activiteiten, coördineren de aannemers hun optreden met het oog op de voorkoming van en de bescherming tegen beroepsrisico's.

Wanneer het gaat om werkgevers moeten deze hun respectievelijke werknemers en hun vertegenwoordigers over deze risico's en de preventiemaatregelen inlichten.

Art. 52.- § 1. De aannemers moeten, overeenkomstig de instructies die zij moeten raadplegen of die zij ontvangen hebben, zorg dragen voor de veiligheid en de gezondheid van de andere betrokken personen, en, indien zij persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, eveneens zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid.

§ 2. Daartoe moeten zij, overeenkomstig de instructies:

- 1° op de juiste wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoer- middelen en andere middelen;
- 2° op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij ter beschikking hebben en die na gebruik weer opbergen;
- 3° de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze veiligheidsvoorzieningen op de juiste manier gebruiken;
- 4° de coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers en de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, onmiddellijk op de hoogte stellen van elke werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid of de gezondheid met zich meebrengt, evenals van elk gebrek vastgesteld in de beschermingssystemen;
- 5° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of aan alle verplichtingen te voldoen die hen met het oog op de bescherming van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de veiligheid en de gezondheid van de andere personen op het werk zijn opgelegd;
- 6° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om alle aannemers in staat te stellen ervoor te zorgen dat het arbeidsmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.

Art. 53.- Teneinde hun eigen welzijn op het werk alsook dat van de andere op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezige personen te vrijwaren, gebruiken, onderhouden en controleren de zelfstandigen en de werkgevers, die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, de arbeidsmiddelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij op de bouwplaats inzetten, en laten deze controleren, overeenkomstig de bepalingen van de hierna opgesomde koninklijke besluiten en op dezelfde wijze als de werkgevers hiertoe verplicht zijn:

- 1° het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen;
- 2° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen;
- 3° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende gebruik van arbeidsmiddelen voor heffen of hijsen van lasten;
- 4° het koninklijk besluit van 7 augustus 1995 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Onderafdeling V. - Specifieke verplichtingen van de tussenkomende partijen

Art. 54.- Onverminderd de bepalingen van artikel 26 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, doet de werkgever van elk arbeidsongeval dat aan een werknemer is overkomen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats en dat ten minste één dag arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft, doch dat geen ernstig ongeval is zoals bedoeld in bovengenoemd artikel, derde lid, een kennisgeving aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de tien kalenderdagen na de dag van het ongeval, bij middel van een brief met vermelding van de naam en het adres van de werkgever, de naam van het slachtoffer, de datum en de plaats van het ongeval en zijn vermoedelijke gevolgen, alsook een bondige beschrijving van de omstandigheden.

De verplichting de kennisgeving te doen bedoeld in het eerste lid vervalt, zodra de werkgever het ongeval bij de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar aangegeven heeft, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Art. 54.- Van elk ernstig ongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, overkomen aan een aannemer die er zelf een beroepsactiviteit uitoefent, doet de bouwdirectie belast met de uitvoering aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar een kennisgeving.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de vijftien kalenderdagen na de dag van het ongeval en omvat ten minste volgende elementen:

- 1° de naam, de voornaam en het adres van het slachtoffer;
- 2° de datum van het ongeval;
- 3° het adres van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, waar het ongeval zich heeft voorgedaan;
- 4° een bondige beschrijving van de opgelopen letsels;
- 5° een bondige beschrijving van de wijze waarop het ongeval is gebeurd;
- 6° de vermoedelijke duur van de arbeidsongeschiktheid.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder ernstig ongeval verstaan, een dodelijk ongeval, of een ongeval dat volgens de eerste medische diagnose, hetzij de dood, hetzij een algehele of gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid, hetzij een algehele tijdelijke arbeidsongeschiktheid van meer dan één maand tot gevolg kan hebben.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder ernstig arbeidsongeval verstaan, het ernstig arbeidsongeval omschreven in artikel 26 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

Afdeling VII. - Voorwaarden voor de uitoefening van de functie van coördinator

Onderafdeling I.- Basisvorming en nuttige beroepservaring

Onderafdeling I. - Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met totale oppervlakte gelijk aan of groter dan 500 m²

Art. 55.

De bepalingen van deze onderafdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met een totale oppervlakte gelijk aan of groter dan 500 m².

Basisvorming en nuttige beroepservaring

Art. 56. - § 1. De personen die de functie van coördinator willen uitoefenen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats waar een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, § 1 of § 2, moeten het bewijs kunnen leveren dat zij voldoen aan de volgende vereisten inzake nuttige beroepservaring en diploma's:

- 1° twee jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van ingenieur of een eindexamen van het hoger technisch onderwijs van universitair niveau of van het hoger technisch of kunstonderwijs van het lange type;
- 2° vijf jaar beroepservaring voor houders van een eindexamen van hoger technisch onderwijs van het korte type;
- 3° tien jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs.

§ 2. De personen die de functie van coördinator willen uitoefenen op een andere tijdelijke of mobiele bouwplaats dan deze bedoeld in § 1 op een tijdelijke of mobiele bouwplaats bedoeld in artikel 26, § 3, moeten het bewijs kunnen leveren dat zij voldoen aan de volgende vereisten inzake nuttige beroepservaring en diploma's:

- 1° één jaar beroepservaring voor de houders van één van de diploma's bedoeld in § 1, 1° en 2°;
- 2° drie jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs;
- 3° vijf jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het lager secundair onderwijs.

Art. 57.- Voor de toepassing van artikel 56 wordt onder beroepservaring verstaan:

- 1° voor de functie van coördinator-ontwerp: een beroepservaring in verband met het ontwerp van een bouwproject of met engineering;
- 2° voor de functie van coördinator-verwezenlijking: een beroepservaring in verband met de leiding van een tijdelijke of mobiele bouwplaats of het beheer en de opvolging van de werken op zulke bouwplaats;
- 3° voor de functie van coördinator-ontwerp en verwezenlijking: een beroepservaring in verband met de twee onder 1° en 2° vermelde activiteitstypes.

Onderafdeling II.- Aanvullende vorming **Aanvullende vorming en andere kennis**

[Art. 58.- § 1. De coördinator van een tijdelijke of mobiele bouwplaats waarvoor een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, § 1 of § 2, moet bovendien het bewijs kunnen leveren dat hij:

1° hetzij, met vrucht elk van de volgende vormen beëindigd heeft:

a) een erkende cursus van aanvullende vorming, bedoeld in het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthoofden voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

Het bewijs betreft een aanvullende vorming van het eerste niveau wanneer voor de bouwplaats een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid, en van het tweede niveau in de andere gevallen;

b) een erkende cursusmodule "aanvulling tot coördinator", bedoeld in §2.

De Minister van Werkgelegenheid kan bijkomende nadere regelen met betrekking tot de organisatie van de module vaststellen op advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk;

2° hetzij, met vrucht een erkende cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in §3, beëindigd heeft.
Het bewijs betreft een aanvullende vorming van het niveau A wanneer voor de bouwplaats een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid, en van het niveau B in de andere gevallen.
De Minister van Werkgelegenheid kan bijkomende nadere regelen met betrekking tot de organisatie van de cursus vaststellen op advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk;

3° hetzij, geslaagd is in een erkend specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in §4. Het bewijs betreft een specifiek examen van het niveau A wanneer voor de bouwplaats een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid, en van het niveau B in de andere gevallen.
De Minister van Werkgelegenheid kan bijkomende nadere regelen met betrekking tot de organisatie van het examen vaststellen op advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

De erkende cursusmodule "aanvulling tot coördinator"

§ 2. Om erkend te kunnen worden, voldoet de cursusmodule "aanvulling tot coördinator" aan de volgende voorwaarden:

1° De inhoud van het programma van de cursusmodule beantwoordt aan de inhoud, vastgesteld in de bijlage IV, deel A;

2° Het uurrooster van de module omvat ten minste 30 lessen;

3° De cursusmodule wordt afgesloten met een examen gericht op het testen van de parate kennis en het inzicht in de leerstof;

4° De organisatie van de cursusmodule is voorbehouden aan de organisatoren van een erkende cursus van aanvullende vorming, bedoeld in het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthoofden voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

Deze organisatoren bieden de cursusmodule "aanvulling tot coördinator" aan afzonderlijk van de in vorig lid bedoelde erkende cursus, integreren haar in deze laatste, of bieden de beide formules aan;

5° Worden slechts toegelaten tot het volgen van een cursusmodule "aanvulling tot coördinator", afzonderlijk aangeboden van een in 4° bedoelde erkende cursus, de kandidaten die zulke cursus met vrucht hebben beëindigd. De organisatoren zien toe op de naleving van deze voorwaarde.

De cursusmodule "aanvulling tot coördinator" wordt erkend overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthoofden voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

De erkende cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

§ 3. Om erkend te kunnen worden, voldoet de cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen aan de volgende voorwaarden:

1° De cursus is zo opgevat en gestructureerd, dat hij de kandidaten in staat stelt de nodige kennis en vaardigheid te verwerven voor het vervullen van het geheel van de wettelijke en reglementaire opdrachten opgelegd aan de coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

Daartoe voldoet hij aan de eindtermen bepaald in de bijlage IV, deel B, afdeling I;

2° De inhoud van het programma van de cursus beantwoordt aan de inhoud, vastgesteld in de bijlage IV, deel B, afdeling II;

3° De organisatie van de cursus wordt overgelaten aan het vrij initiatief van de openbare, paritaire of privé-instellingen die de in deze afdeling vastgestelde vereisten naleven;

4° De cursus wordt afgesloten door een examen. Dit examen omvat:

a) een deel gericht op het testen van de parate kennis en het inzicht in de leerstof;

b) het uitwerken en verdedigen van een coördinatieproject overeenkomstig de nadere regelen vastgesteld in de bijlage IV, deel B, afdeling III.

Het examen dient in zijn geheel representatief te zijn voor het evalueren van de kennis, het begrip en de vaardigheid in het toepassen van de aangeboden leerstof.

Het examen wordt afgenomen in aanwezigheid van een jury.

De examenjury is samengesteld uit leden die als groep borg staan voor een degelijke evaluatie van de kennis, het begrip en de vaardigheid in het toepassen van de aangeboden leerstof;

De met het toezicht belaste ambtenaren kunnen de werkzaamheden van de jury als waarnemer bijwonen.

Ten minste vijftien kalenderdagen vóór de datum waarop de examens plaatshebben, delen de organisatoren de locatie en de data ervan mee aan de in vorig lid bedoelde ambtenaren.

5° De volgende bijzondere voorwaarden zijn van toepassing op de cursus van specifieke aanvullende vorming van niveau A:

- a) Slechts de houders van één van de diploma's bedoeld in artikel 56, § 1, 1°, worden tot de cursus toegelaten;
 - b) Wat de risico-analyse en de vaststelling van de preventiemaatregelen betreft, is de cursus gericht op de uiteenzetting van hun wetenschappelijke achtergronden;
 - c) Het uurrooster van de cursus beslaat ten minste 150 uren, de tijd besteed aan de uitwerking van het coördinatieproject en aan het examen niet meegerekend;
 - d) Het coördinatieproject, bedoeld in 4°, eerste lid, b, heeft uitsluitend betrekking op praktijkgevallen van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid;
- 6° De volgende bijzondere voorwaarden zijn van toepassing op de cursus van specifieke aanvullende vorming van niveau B:

- a) Wat de risico-analyse en de vaststelling van de preventiemaatregelen betreft, volgt de cursus van niveau B hetzelfde schema als de cursus van niveau A, maar wordt hij beperkt tot het onderwijs van de verworven kennis, zonder noodzakelijk ook de uiteenzetting van hun wetenschappelijke achtergronden te brengen;
 - b) Het uurrooster van de cursussen beslaat ten minste 80 uren, de tijd besteed aan de uitwerking van het coördinatieproject en aan het examen niet meegerekend;
 - c) Het coördinatieproject, bedoeld in 4°, eerste lid, b, heeft uitsluitend betrekking op praktijkgevallen van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor geen coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid.
- Voor de kandidaten waarvan de nuttige beroepservaring zich beperkt tot deze bedoeld in artikel 60, heeft het coördinatieproject uitsluitend betrekking op het in datzelfde artikel bedoelde type van werken. Deze beperking wordt door de organisatoren ingeschreven op het bewijs dat de kandidaat de cursus met vrucht heeft gevolgd.
- De cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen wordt erkend overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthooften voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

Het erkend specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

§ 4. Om erkend te kunnen worden, voldoet het specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen aan de volgende voorwaarden:

1° Het examen is gericht op de eindtermen bepaald in de bijlage IV, deel B, afdeling I.

2° De inhoud van het programma van het examen beantwoordt aan de inhoud, vastgesteld in de bijlage IV, deel B, afdeling II;

3° De organisatie van het examen is voorbehouden aan de organisatoren van een erkende cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;

4° Het examen omvat:

- a) een deel gericht op het testen van de parate kennis en het inzicht in de materies vervat in het examenprogramma;
- b) het uitwerken en verdedigen van een coördinatieproject overeenkomstig de nadere regelen vastgesteld in de bijlage IV, deel B, afdeling III.

Het examen dient in zijn geheel representatief te zijn voor het evalueren van de kennis, het begrip en de vaardigheid in het toepassen van de materies vervat in het examenprogramma.

Het examen wordt afgenomen in aanwezigheid van een jury.

De examenjury is samengesteld uit leden die als groep borg staan voor een degelijke evaluatie van de kennis, het begrip en de vaardigheid in het toepassen van de materies vervat in de eindtermen.

De met het toezicht belaste ambtenaren kunnen de werkzaamheden van de jury als waarnemer bijwonen.

Ten minste vijftien kalenderdagen vóór de datum waarop de examens plaatshebben, delen de organisatoren de locatie en de data ervan mee aan de in vorig lid bedoelde ambtenaren.

5° De volgende bijzondere voorwaarden zijn van toepassing op het specifiek examen van niveau A:

- a) Slechts de houders van één van de diploma's bedoeld in artikel 56, § 1, 1°, worden tot het examen toegelaten;
- b) Wat de risico-analyse en de vaststelling van de preventiemaatregelen betreft, is het examen gericht op de kennis van de wetenschappelijke achtergronden;
- c) Het coördinatieproject, bedoeld in 4°, eerste lid, b, heeft uitsluitend betrekking op praktijkgevallen van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor een coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid;

6° De volgende bijzondere voorwaarden zijn van toepassing op het specifiek examen van niveau B:

- a) Wat de risico-analyse en de vaststelling van de preventiemaatregelen betreft, is het examen gericht op de verworven kennis, zonder noodzakelijk ook het bewijs van de wetenschappelijke achtergronden te brengen;
- b) Het coördinatieproject, bedoeld in 4°, eerste lid, b, heeft uitsluitend betrekking op praktijkgevallen van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor geen coördinatiestructuur vereist is in uitvoering van artikel 37, eerste lid.

Voor de kandidaten waarvan de nuttige beroepservaring zich beperkt tot deze bedoeld in artikel 60, heeft het coördinatieproject uitsluitend betrekking op het in datzelfde artikel bedoelde type van werken. Deze beperking wordt door de organisatoren ingeschreven op het bewijs dat de kandidaat in het examen geslaagd is.

Het specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen wordt erkend overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthooften voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

Toezicht op de toelating tot de cursussen van specifieke aanvullende vorming en tot de specifieke examens voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

§ 5. De organisatoren zien erop toe dat slechts de kandidaten toegelaten worden die:

1° hetzij, houder zijn van een gepast diploma, bedoeld in artikel 56, §1;

2° hetzij, in toepassing van de overgangsmaatregelen voorzien in de artikel 63, tweede lid, of artikel 64, §2, kunnen aantonen dat zij de in dezelfde artikelen bedoelde beroepservaring van ten minste 15 jaar bezitten.

Indien een organisator twijfelt of een kandidaat voldoet aan de voorwaarde bedoeld in vorig lid, 2°, vraagt hij het advies van de ambtenaar die de administratie, bevoegd voor de arbeidsveiligheid, vertegenwoordigt in de kwaliteitswaarborgcommissie, bedoeld in §6, derde lid.

De kwaliteitswaarborgcommissie

§ 6. Elke organisator van een erkende cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in §3, en elke organisator van een erkend specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in §4, richt een kwaliteitswaarborgcommissie op.

De kwaliteitswaarborgcommissie is samengesteld uit:

1° een vertegenwoordiger van de organisator;

2° een afvaardiging bestaande uit minstens drie vertegenwoordigers van andere organisatoren die onafhankelijk zijn ten opzichte van de betrokken organisator.

De **directeur-generaal van de administratie bevoegd voor de arbeidsveiligheid of zijn afgevaardigde en de directeur-generaal van de administratie bevoegd voor de arbeidshygiëne en –geneeskunde of zijn afgevaardigde** **directeur-generaal van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk of zijn afgevaardigde en de directeur-generaal van de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid of zijn afgevaardigde** wonen de vergaderingen van de kwaliteitswaarborgcommissie bij als waarnemer.

De kwaliteitswaarborgcommissie heeft als opdracht:

- na te gaan of de specifieke aanvullende vorming of het specifiek examen voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen beantwoorden aan de bepalingen van dit artikel;
- het in §7 bedoelde verslag te evalueren.

De kwaliteitswaarborgcommissie stelt van haar activiteiten een verslag op. Een afschrift van dit verslag wordt gestuurd naar de inrichter, de in het derde lid bedoelde directeurs-generaal en de Erkenningscommissie opgericht in toepassing van het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthooften voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

De kwaliteitswaarborgcommissie vergadert telkens de organisator een in §7 bedoeld verslag heeft opgesteld en minstens eens om de drie jaar.

Verslag van de organisatoren

§ 7. De organisatoren bezorgen na afloop van elk burgerlijk jaar aan de in §6 bedoelde kwaliteitswaarborgcommissie en aan de in dezelfde paragraaf, derde lid, bedoelde directeurs-generaal een verslag. Dit verslag vermeldt de volgende informatie:

- de wijzigingen in het programma en de organisatie van de cursus van aanvullende specifieke vorming of van het specifiek examen;
- de aangewende methoden;
- de namen en titels van de lesgevers en de leden van de examenjury;
- de voorzieningen voor de kandidaten;
- de evaluatie van de cursus, van de lesgevers en van het examen, door de kandidaten;

- de lijst van de kandidaten (naam, adres en eventueel de instelling of onderneming) die met vrucht de specifieke aanvullende vorming beëindigd hebben of die in het specifiek examen geslaagd zijn.
Het verslag wordt opgesteld binnen een termijn van drie maanden na afloop van het vorig burgerlijk jaar. (1)]

§ 8.

Worden met de personen die het bewijs kunnen leveren met vrucht een erkende cursus van specifieke aanvullende vorming van niveau A bedoeld in § 1, 2°, te hebben beëindigd, gelijkgesteld, de personen die het bewijs kunnen leveren met succes een opleiding van architect te hebben gevolgd, waarin alle eindtermen bedoeld in de bijlage IV, deel B, afdeling I, geïntegreerd zijn en die afgesloten wordt door een examen waarin de verificatie dat zij in voldoende mate aan deze eindtermen beantwoorden geïntegreerd is

Art. 59.- De in artikel 56 bedoelde personen moeten kunnen aantonen dat zij een voldoende kennis bezitten van de reglementering en de technieken inzake welzijn op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

Onderafdeling III.- Bijzondere gevallen

Ondergrondse nutsleidingen

Art. 60.- In afwijking van de bepalingen van artikel 57 volstaat een nuttige beroepservaring inzake elk van de werken opgesomd in artikel 2, § 1, 1°, 2° en 6°, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats geen andere werken omvat dan de ondergrondse werken bedoeld in artikel 2, § 1, 6°.

Werken met een totale waarde kleiner dan 25.000 EUR

Art. 61.- § 1. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 56, 57 en 58 mag op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is in toepassing van artikel 26, §1, de natuurlijke persoon die één van de betrokken bouwdirecties belast met de uitvoering leidt, de functie van coördinator uitoefenen, indien aan de volgende voorwaarden voldaan is:

1° hij moet het bewijs kunnen leveren dat hij voldoet aan de volgende vereisten:

a) ten minste vijftien jaar nuttige beroepservaring bezitten inzake de soorten werken, bedoeld in de artikelen 2, § 1, en 26, § 1, waarvoor de functie van coördinator wordt uitgeoefend;

b) gedurende ten minste vijf jaar een onderneming hebben geleid die één of meer van de in artikel 2, § 1, bedoelde werken als voorwerp had;

c) gedurende de in punt b) bedoelde periode, of, gedurende de laatste vijf jaar op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij de functie van coördinator heeft uitgeoefend, en wegens inbreuken op de voorschriften betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, niet het voorwerp hebben uitgemaakt van:

- hetzij, een veroordeling;

- hetzij, een administratieve geldboete;

- hetzij, een niet vernietigd bevel tot stopzetting der werken in toepassing van de bepalingen van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

d) hetzij, een vervolmakingsvorming inzake het welzijn op het werk, hetzij, een opleiding in een erkend centrum voor middenstandsopleiding, een opleiding in het kader van een industriële leerlingenwezen of een andere beroepsopleiding, met gunstig gevolg hebben beëindigd, waarin ten minste de volgende onderwerpen worden behandeld:

- de wettelijke en reglementaire voorschriften inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;

- de veiligheidsrisico's op bouwplaatsen;

- de gezondheidsrisico's op bouwplaatsen;

- het uitvoeren van risico-analyses en het integreren en vaststellen van passende preventiemaatregelen, met inbegrip van deze nodig voor het uitvoeren van latere werkzaamheden aan het bouwwerk; de instrumenten bij de coördinatie en coördinatiepraktijken;

2° de globale prijs van de werken, geschat door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en van de geleverde of geïnstalleerde goederen bedraagt minder dan 25.000 EUR, BTW niet meegerekend.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van § 1, mag een werknemer van één van de met de uitvoering belaste bouwdirecties de functie van coördinator uitvoeren op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, waar krachtens artikel 26, § 1, een veiligheids- en gezondheidsplan vereist is, op voorwaarde dat vo ldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

1° De werknemer bezit een nuttige beroepservaring van 15 jaar inzake de werken, bedoeld in de artikelen 2, § 1 en 26, § 1, waarvoor de functie van coördinator wordt uitgeoefend;

2° De werknemer is belast met de organisatie en het beheer van de in 1° bedoelde werken;

- 3° De werknemer en zijn werkgever voldoen aan de voorwaarden, vastgesteld in § 1, 1°, c);
- 4° De werknemer heeft met gunstig gevolg één der vormingen, bedoeld in § 1, 1°, d), gevolgd;
- 5° De totale prijs van de werken voldoet aan de voorwaarden, vastgesteld in § 1, 2°.

Art. 62.- §1. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 8, tweede lid, en 19, tweede lid, kunnen personen op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen een coördinator, onder zijn leiding en zijn verantwoordelijkheid, als adjunct bijstaan, indien zij aan elk van de volgende voorwaarden voldoen:

1° houder zijn van één van de diploma's bedoeld in artikel 56, § 1.

2° geslaagd zijn voor het in artikel 58, 3°, bedoelde specifiek examen voor coördinatoren of met vrucht een erkende cursus hebben beëindigd:

a) hetzij, van aanvullende vorming en een erkende cursusmodule "aanvulling tot coördinator", bedoeld in artikel 58, 1°, waarbij de vrijstelling bedoeld in artikel 63 van toepassing is;

b) hetzij, van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake het welzijn op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, bedoeld in artikel 58, 2°.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van artikel 56, § 1, mogen de personen bedoeld in § 1 die een coördinator als adjunct hebben bijgestaan, na de minimumduur vereist door het tweede lid van deze paragraaf, de functie van coördinator-ontwerp of van coördinator-verwezenlijking uitoefenen, afhankelijk van de nuttige beroeps-ervaring die zij in hun hoedanigheid van adjunct hebben opgedaan inzake de opdrachten van een coördinator-ontwerp, van een coördinatorverwezenlijking, of van beiden.

Om de functie van coördinator uit te oefenen, wordt de vereiste ervaring, als volgt vastgesteld:

1° twee jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 1° bedoeld diploma;

2° vijf jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 2° bedoeld diploma;

3° tien jaar voor de houders van een in artikel 56, § 1, 3° bedoeld diploma.

Onderafdeling IV.- Overgangsmatregelen

Art. 63.- De personen die aan de bepalingen van de artikelen 56 en 59 voldoen en in staat zijn binnen een termijn van drie jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit het bewijs te leveren, bedoeld in artikel 58, §1, 1°, a, zijn voor de uitoefening van de functie van coördinator vrijgesteld van het leveren van het bewijs bedoeld in artikel 58, §1, 1°, b.

In afwijking van de bepalingen van de artikelen 56, § 1, 58, § 3, 5°, a, en 58, § 4, 5°, a, mogen de personen die niet voldoen aan de diplomaverenissen bedoeld in artikel 56, zich binnen een termijn van 3 jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit inschrijven voor het volgen van een erkende cursus van specifieke aanvullende vorming, bedoeld in artikel 58, § 1, 2°,

of deelnemen aan een erkend specifiek examen, bedoeld in artikel 58, § 1, 3°, op voorwaarde dat zij voldoen aan de bepalingen van artikel 59 en dat zij het bewijs kunnen leveren te beschikken over een beroepservaring, bedoeld in artikel 57, van ten minste 15 jaar.

Art. 64.- § 1. De personen die op de datum van inwerkingtreding van dit besluit reeds coördinatieactiviteiten, waarin de toepassing van de algemene preventiebeginselen is geïntegreerd, uitvoerden, mogen de functie van coördinator uitoefenen mits zij voldoen aan de voorwaarden gesteld in de artikelen 56 en 59 en binnen een termijn van drie jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit in staat zijn:

1° hetzij, het bewijs te leveren bedoeld in artikel 58, §1, 1°, a), en, binnen een termijn van één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit het bewijs van inschrijving voor te leggen voor het volgen van een erkende cursus aanvullende vorming, zoals bedoeld in het voormelde koninklijk besluit van 10 augustus 1978;

2° hetzij, het bewijs te leveren bedoeld in artikel 58, §1, 2°, en, binnen een termijn van één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit het bewijs van inschrijving voor te leggen voor het volgen van een erkende cursus van de specifieke aanvullende vorming voor coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;

3° hetzij, het bewijs te leveren geslaagd te zijn in het examen bedoeld in artikel 58, § 1, 3°, en binnen een termijn van één jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit een door hen ondertekende verklaring op eer voor te leggen waaruit hun intentie blijkt vóór het verstrijken van de voormelde termijn van drie jaar aan zulk examen deel te nemen.

§ 2. Voor de toepassing van de bepalingen van § 1, 2° en 3°, en in afwijking van de bepalingen van de artikelen 56, § 1, 58, § 3, 5°, a, en 58, § 4, 5°, a, worden de personen die het bewijs kunnen leveren dat zij op de datum van inwerkingtreding van dit besluit beschikken over een beroepservaring, bedoeld in artikel 57, van ten minste 15 jaar, vrijgesteld van de diplomaverenissen vastgesteld in artikel 56.

Onderafdeling V.- Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering **Certificatie**

Art. 65.- De persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator- verwezenlijking als zelfstandige uitoefent, sluit in eigen naam een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent.

Voor de persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator- verwezenlijking als werknemer uitoefent, sluit de werkgever een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent, tenzij deze burgerlijke aansprakelijkheid door de Staat wordt gedekt.

Art. 65.

Met uitzondering van de personen bedoeld in artikel 56, § 2, moet de persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator-verwezenlijking uitoefent, in staat zijn om het bewijs te leveren gecertificeerd te zijn volgens de norm NBN EN ISO 17024 (deze norm kan bekomen worden bij het Belgisch Instituut voor Normalisatie).

Het in vorig lid bedoelde bewijs wordt geleverd aan de hand van een certificaat, uitgereikt door een certificatie-instelling die specifiek voor het uitvoeren van de certificatie van personen geaccrediteerd is door het Belgisch Accreditatiesysteem, overeenkomstig de wet van 20 juli 1990 betreffende de accreditatie van certificatie- en keuringsinstellingen alsmede van beproevingslaboratoria, of door een gelijkwaardige accreditatie-instelling opgericht binnen de Europese Economische Ruimte.

Uiterlijk op 31 december 2006 moet de in het eerste lid bedoelde persoon een door de certificatie-instelling verstrekt ontvangstbewijs kunnen voorleggen waaruit blijkt dat hij bij die instelling een aanvraagdossier heeft ingediend om als coördinator-ontwerp of coördinator-verwezenlijking te worden gecertificeerd

Onderafdeling II. Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m²

Art. 65bis.

De bepalingen van deze onderafdeling zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m².

Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor de medewerking van een architect wettelijk vereist is

Art. 65ter.

§ 1. Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor de medewerking van een architect wettelijk vereist is, wordt de functie van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend door personen die voldoen aan de voorwaarden van de onderafdeling I, met dien verstande dat de personen bedoeld in artikel 56, § 2, slechts deze functies mogen uitoefenen op bouwplaatsen waar geen werkzaamheden uitgevoerd worden opgesomd in artikel 26, § 1 en waarvan de omvang kleiner dan de omvang gedefinieerd in artikel 26, § 2.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van § 1 mag de functie van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend worden door personen die aan de volgende voorwaarden voldoen :

1° op een tijdelijke of mobiele bouwplaats bedoeld in artikel 26, § 1, of artikel 26, § 2, voldoen zij aan de bepalingen van artikel 65quater, § 2;

2° op een tijdelijke of mobiele bouwplaats bedoeld in artikel 26, § 3, voldoen zij aan de bepalingen van artikel 65quater, § 2 of artikel 65quinquies.

Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor de medewerking van een architect wettelijk niet vereist is

Art. 65quater.

§ 1. Op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor de medewerking van een architect wettelijk niet vereist is en waar ofwel werkzaamheden uitgevoerd worden opgesomd in artikel 26, § 1, ofwel de omvang van de werkzaamheden ten minste gelijk is aan de omvang gedefinieerd in artikel 26, § 2, wordt de functie van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend door de personen bedoeld in artikel 65ter, § 1, met uitzondering van de personen bedoeld in artikel 56, § 2.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van § 1 mag de functie van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend worden door de natuurlijke persoon die één van de betrokken bouwdirecties belast met de uitvoering leidt, of door één van zijn werknemers, indien aan de volgende voorwaarde voldaan is :

1° de persoon die de functie van coördinator uitoefent moet het bewijs kunnen leveren dat hij voldoet aan de volgende vereisten en, wat betreft c), levert naast de werknemer ook de natuurlijke persoon van de werkgever dit bewijs :

a) ten minste tien jaar nuttige beroepservaring bezitten inzake de soorten werken, bedoeld in artikel 26, § 1, waarvoor de functie van coördinator wordt uitgeoefend, alsook kennis van de uitvoerings- en risicopreventietechnieken van de andere werken die het voorwerp van dezelfde coördinatieopdracht uitmaken;

b) gedurende ten minste vijf jaar een onderneming hebben geleid die één of meer van de in artikel 2, § 1, bedoelde werken als voorwerp had, of een even lange praktische beroepservaring bezitten in verband met de leiding van een tijdelijke of mobiele bouwplaats of met het beheer en de opvolging van de werken op zulke bouwplaats;

c) gedurende de in punt b) bedoelde periode, of, gedurende de laatste vijf jaar op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij de functie van coördinator heeft uitgeoefend, en wegens inbreuken op de voorschriften betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, niet het voorwerp hebben uitgemaakt van :

- hetzij, een definitief geworden veroordeling;
- hetzij, een administratieve geldboete;
- hetzij, een niet vernietigd bevel tot stopzetting der werken in toepassing van de bepalingen van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

d) hetzij, een vervolmakingsvorming inzake het welzijn op het werk, hetzij, een opleiding in een erkend centrum voor middenstandsopleiding, een opleiding in het kader van een industriële leerlingenwezen of een andere beroepsopleiding, met gunstig gevolg hebben beëindigd, waarin gedurende ten minste 24 uur, de duur van het examen inbegrepen, ten minste de volgende onderwerpen worden behandeld :

- de wettelijke en reglementaire voorschriften inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;
- de veiligheidsrisico's op bouwplaatsen;
- de gezondheidsrisico's op bouwplaatsen;
- het uitvoeren van risico-analyses en het integreren en vaststellen van passende preventiemaatregelen, met inbegrip van deze nodig voor het uitvoeren van latere werkzaamheden aan het bouwwerk;
- de instrumenten bij de coördinatie en coördinatiepraktijken;

2° de bouwdirectie is opgenomen in een lijst die de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk publiceert op de webstek van de Federale Overheidsdienst bevoegd voor het welzijn op het werk en die de aannemers van bouwwerken vermeldt die aan alle onder 1° voorwaarden voldoen.

Om in de lijst te worden opgenomen richten de aannemers een aanvraag tot de in vorig lid bedoelde Algemene Directie, samen met een kopie van alle bewijsstukken waaruit moet blijken dat aan de onder 1° opgesomde voorwaarden voldaan is.

De Algemene Directie plaatst een aannemer op de lijst na verificatie van de bewijsstukken en vaststelling dat aan alle onder 1° opgesomde voorwaarden voldaan is en verwijderd een aannemer van de lijst zodra zij kennis krijgt dat hij aan één of meer van de voorwaarden niet langer beantwoordt.

Bij de uitoefening van haar in vorig lid opgedragen taak, kan de Algemene Directie een aannemer horen op het kantoor van haar buitendienst, bevoegd voor de hoofdzetel van de aannemer.

De aannemer die van de lijst is verwijderd om reden van een onverenigbaarheid met één of meer van de onder 1° opgesomde voorwaarden, kan slechts opnieuw in de lijst opgenomen worden, na het indienen van een nieuwe aanvraag na afloop van de termijn vermeld in de voorwaarde die de reden vormde van de verwijdering.

Art. 65quinquies.

Op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvoor de medewerking van een architect wettelijk niet vereist is, waar geen werkzaamheden uitgevoerd worden opgesomd in artikel 26, § 1 en waarvan de omvang kleiner is dan de omvang gedefinieerd in artikel 26, § 2, wordt de functie van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend door :

1° hetzij een persoon bedoeld in artikel 65ter, § 1;

2° hetzij een persoon bedoeld in artikel 65quater, § 2;

3° hetzij de persoon die één van de betrokken bouwdirecties belast met de uitvoering leidt, op voorwaarde dat hij in staat is om een attest voor te leggen dat algemeen door de bouwsector aanvaard wordt als bewijs dat hij met gunstig gevolg een opleiding heeft beëindigd van ten minste 12 uur, de duur van het examen inbegrepen, betreffende de maatregelen, de technieken en de regelgeving inzake de veiligheid en de gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.";

Onderafdeling III.- Voorwaarden geldend voor alle coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiel bouwplaatsen.

Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering

Art. 65sexies.

De persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator- verwezenlijking als zelfstandige uitoefent, sluit in eigen naam een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent.

Voor de persoon die de functie van coördinator-ontwerp of coördinator-verwezenlijking als werknemer uitoefent, sluit de werkgever een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid af, waarvan de dekking rekening houdt met de omvang en de risico's van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar hij zijn functie uitoefent, tenzij deze burgerlijke aansprakelijkheid door de Staat wordt gedekt.

Bijscholing

Art. 65septies.

Teneinde op de hoogte te blijven van de evolutie van de technieken en de regelgeving inzake de veiligheid en de gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen dragen de coördinatoren-ontwerp en de coördinatoren-verwezenlijking er zorg voor dat zij zich voortdurend bijscholen.

Deze bijscholing gebeurt door het deelnemen aan kennisverrijkende initiatieven in de vorig lid bedoelde domeinen, ingericht op privé-initiatief dan wel op initiatief van de overheid, inzonderheid specifieke bijscholingscursussen of studiedagen.

Voor de coördinatoren die gecertificeerd moeten zijn overeenkomstig de bepalingen van artikel 65, bedraagt het totaal aantal uren van de bijscholing ten minste 5 uur per jaar of 15 uur over een periode van drie jaar en vormt deze bijscholing een vereiste voor het verlengen van het certificaat."

Afdeling VIII – Slotbepalingen [Uittreksel]

Art. 66.- Opheffingsbepalingen

Art. 67.- Zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit besluit:

1° de ingenieurs, industrieel ingenieurs, technisch ingenieurs en technisch controleurs van de Technische Inspectie van de Administratie van de arbeidsveiligheid;

2° de geneesheren-arbeidsinspecteurs en de sociaal controleurs arbeidshygiëne van de Medische Inspectie van de Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde.

Art. 69.- § 1. Voor de periode vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit tot 31 december 2001 geldt in de plaats van het bedrag van "2.500.000 EUR", vermeld in artikel 37, eerste lid, het bedrag van "100.000.000 BEF";

§ 2. Voor de periode vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit tot 31 december 2001 geldt in de plaats van het bedrag van "25.000 EUR", vermeld in artikel 61, § 1, 2°, het bedrag van "1.000.000 BEF".

Art. 69.

De in artikel 58 bedoelde stukken die op onregelmatige wijze zijn bekomen, zijn van nul en gener waarde.

Art. 70.- De bepalingen van hoofdstuk V "Bijzondere bepalingen betreffende tijdelijke of mobiele bouwplaatsen" van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, hebben uitwerking met ingang van 1 augustus 1999.

Art. 71.- § 1. Dit besluit treedt in werking de eerste dag van de derde maand na die waarin het is bekend gemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvan de verwezenlijking een aanvang heeft genomen op de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

§ 3. De bepalingen van Afdeling III, onderafdeling I van dit besluit zijn niet van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvan de studiefase van het ontwerp reeds aangevangen is op de datum van inwerkingtreding van dit besluit, en de uitwerkingsfase van het ontwerp een aanvang neemt uiterlijk de laatste dag van de zesde maand na die waarin dit besluit is in werking getreden.

BIJLAGE I

Niet-limitatieve lijst bedoeld in artikel 27, § 1, 3°, a

1° de algemene maatregelen betreffende de organisatie van de tijdelijke of mobiele bouwplaats die vastgesteld zijn door de opdrachtgever en de bouwdirecties in samenspraak met de coördinator-ontwerp en de coördinator-verwezenlijking;

2° de algemene maatregelen die voortvloeien uit de verplichtingen die worden opgelegd door de opdrachtgever in wiens inrichting activiteiten betreffende een tijdelijke of mobiele bouwplaats worden verricht;

3° de vereisten die voortvloeien uit de wederzijdse inwerking van de activiteiten inzake gebruik en exploitatie op het terrein zelf of in de nabijheid van het terrein waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd;

4° de coördinatiemaatregelen die inzonderheid betrekking hebben op :

- de horizontale, verticale of andere verplaatsingsroutes of -zones of verkeersroutes of -zones;
- het hanteren van materialen en materieel, in het bijzonder de problemen van de wederzijdse inwerking tussen hefwerktuigen op de bouwplaats of in de nabijheid ervan;
- het beperken van het beroep doen op het manueel hanteren van lasten;
- de afbakening en inrichting van opslagzones voor verschillende materialen, met name als het om gevaarlijke stoffen of producten gaat;
- de voorwaarden voor het opslaan, verwijderen of afvoeren van aarde, afval, puin en gruis;
- de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
- het installeren en gebruiken van collectieve beschermingsmiddelen en van tijdelijke toegangswegen;
- het gebruik van de algemene elektrische installatie;
- de wisselwerking met gebruiksactiviteiten op de site van de bouwplaats, inzonderheid het gebruik van gemeenschappelijke stellingen en toegangsmiddelen;
- de wisselwerking met gebruiks- of exploitatieactiviteiten op de site van de bouwplaats of in de omgeving ervan;
- het in goede orde houden van de bouwplaats;

5° de algemene modaliteiten ter verzekering van het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats, inzonderheid de vastgestelde voorschriften en maatregelen tot vastlegging van de voorwaarden opdat de lokalen, bestemd voor het personeel op de bouwplaats in overeenstemming zouden zijn met de erop toepasselijke voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en arbeidsvoorwaarden;

6° de praktische inlichtingen die specifiek zijn voor de bouwplaats wat betreft de hulpverlening, evacuatie van personen, evenals de gemeenschappelijke organisatorische maatregelen die terzake zijn getroffen;

7° de algemene modaliteiten (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor overleg en samenwerking op de bouwplaats tussen de verschillende tussenkomende partijen en desgevallend de exploitanten of beheerders die een activiteit uitoefenen op de bouwplaats zelf of in de nabijheid ervan; evenals de algemene regels betreffende het verspreiden van informatie, instructies en bevelen aan deze personen en de algemene regels inzake het toezicht op de tenuitvoerlegging ervan;

8° de algemene regels (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor samenwerking en overleg op de bouwplaats tussen de werkgevers en werknemers evenals deze betreffende de informatie van de werknemers en het verspreiden van de instructies die voor hen bestemd zijn.

Bijlage 1 aan het KB dd 19.01.2001 = bijlage 1 aan het KB dd 25.01.2001

BIJLAGE I

Deel A

Inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan gedefinieerd in artikel 3, 6°

Afdeling I. - Inhoud bedoeld in artikel 27, § 1

Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat ten minste de volgende elementen :

1° de beschrijving van het te realiseren bouwwerk vanaf het ontwerp tot de volledige verwezenlijking ervan;

2° de beschrijving van de resultaten van de risicoanalyses bedoeld in artikel 3, 6°;

3° de beschrijving van de preventiemaatregelen bedoeld in artikel 3, 6°. Deze beschrijving omvat :

a. het geheel van de preventieregels en -maatregelen, bedoeld in afdeling III van dit deel, die aangepast zijn aan de kenmerken van het bouwwerk en voortvloeien uit de toepassing van de algemene preventieprincipes;

b. de specifieke maatregelen met betrekking tot de werkzaamheden bedoeld in artikel 26, § 1;

c. de instructies voor de tussenkomende partijen;

4° de raming van de duur van de verwezenlijking van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden.

- 5° de lijst met de namen en de adressen van alle opdrachtgevers, bouwdirecties en aannemers, vanaf het moment dat deze personen bij de bouwplaats betrokken worden;
- 6° de naam en het adres van de coördinator-ontwerp;
- 7° de naam en het adres van de coördinator-verwezenlijking vanaf het moment van zijn aanstelling.

De inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan wordt aangepast in functie van de volgende elementen :

- 1° in voorkomend geval, de wijzigingen in verband met de uitvoeringsmodaliteiten, overeengekomen tussen de tussenkommende partijen, waarvan de weerslag op het welzijn bij het werk dezelfde waarborgen biedt als de oorspronkelijk in het plan voorziene uitvoeringsmodaliteiten;
- 2° in voorkomend geval, de opmerkingen van de tussenkommende partijen aan wie de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan, die hen aanbelangen, zijn overgemaakt;
- 3° de stand van de werken;
- 4° het identificeren van onvoorziene risico's of onvoldoende onderkende gevaren;
- 5° het optreden of het vertrek van tussenkommende partijen;
- 6° de eventueel aan het ontwerp of de werken aangebrachte wijzigingen.

Afdeling II. - Inhoud bedoeld in artikel 27, § 2, en artikel 28

Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat ten minste de volgende elementen :

- 1° de inventarisatie van de risico's bedoeld in artikel 3, 6°;
- 2° de vastgestelde preventiemaatregelen bedoeld in artikel 3, 6°;
- 3° de lijst met de namen en de adressen van alle opdrachtgevers, bouwdirecties en aannemers, vanaf het moment dat deze personen bij de bouwplaats betrokken worden;
- 4° de naam en het adres van de coördinator-ontwerp;
- 5° de naam en het adres van de coördinator-verwezenlijking vanaf het moment van zijn aanstelling.

De inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan wordt aangepast in functie van de volgende elementen :

- 1° in voorkomend geval, de wijzigingen in verband met de uitvoeringsmodaliteiten, overeengekomen tussen de tussenkommende partijen, waarvan de weerslag op het welzijn bij het werk dezelfde waarborgen biedt als de oorspronkelijk in het plan voorziene uitvoeringsmodaliteiten;
- 2° in voorkomend geval, de opmerkingen van de tussenkommende partijen aan wie de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan, die hen aanbelangen, zijn overgemaakt;
- 3° de stand van de werken;
- 4° het identificeren van onvoorziene risico's of onvoldoende onderkende gevaren;
- 5° het optreden of het vertrek van tussenkommende partijen;
- 6° de eventueel aan het ontwerp of de werken aangebrachte wijzigingen.

Afdeling III. - Niet limitatieve lijst van preventieregels en -maatregelen bedoeld in afdeling I, eerste lid, 3°, a

- 1° de algemene maatregelen betreffende de organisatie van de tijdelijke of mobiele bouwplaats die vastgesteld zijn door de opdrachtgever en de bouwdirecties in samenspraak met de coördinator-ontwerp en de coördinator-verwezenlijking;
- 2° de algemene maatregelen die voortvloeien uit de verplichtingen die worden opgelegd door de opdrachtgever in wiens inrichting activiteiten betreffende een tijdelijke of mobiele bouwplaats worden verricht;
- 3° de vereisten die voortvloeien uit de wederzijdse inwerking van de activiteiten inzake gebruik en exploitatie op het terrein zelf of in nabijheid van het terrein waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd;
- 4° de coördinatiemaatregelen die inzonderheid betrekking hebben op :
 - de horizontale, verticale of andere verplaatsingsroutes of -zones of verkeersroutes of -zones;
 - het hanteren van materialen en materieel, in het bijzonder de problemen van de wederzijdse inwerking tussen hefwerktuigen op de bouwplaats of in de nabijheid ervan;
 - het beperken van het beroep doen op het manueel hanteren van lasten;
 - de afbakening en inrichting van opslagzones voor verschillende materialen, met name als het om gevaarlijke stoffen of producten gaat;
 - de voorwaarden voor het opslaan, verwijderen of afvoeren van aarde, afval, puin en gruis;
 - de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
 - het installeren en gebruiken van collectieve beschermingsmiddelen en van tijdelijke toegangswegen;
 - het gebruik van de algemene elektrische installatie;
 - de wisselwerking met gebruiksactiviteiten op de site van de bouwplaats, inzonderheid het gebruik van gemeenschappelijke stellingen en toegangsmiddelen;
 - de wisselwerking met gebruiks- of exploitatieactiviteiten op de site van de bouwplaats of in de omgeving ervan;
 - het in goede orde houden van de bouwplaats;
- 5° de algemene modaliteiten ter verzekering van het in goede orde en met voldoende bescherming van de

gezondheid in stand houden van de bouwplaats, inzonderheid de vastgestelde voorschriften en maatregelen tot vastlegging van de voorwaarden opdat de lokalen, bestemd voor het personeel op de bouwplaats in overeenstemming zouden zijn met de erop toepasselijke voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en arbeidsvoorwaarden;

6° de praktische inlichtingen die specifiek zijn voor de bouwplaats wat betreft de hulpverlening, evacuatie van personen, evenals de gemeenschappelijke organisatorische maatregelen die terzake zijn getroffen;

7° de algemene modaliteiten (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor overleg en samenwerking op de bouwplaats tussen de verschillende tussenkommende partijen en desgevallend de exploitanten of beheerders die een activiteit uitoefenen op de bouwplaats zelf of in de nabijheid ervan; evenals de algemene regels betreffende het verspreiden van informatie, instructies en bevelen aan deze personen en de algemene regels inzake het toezicht op de tenuitvoerlegging ervan;

8° de algemene regels (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor samenwerking en overleg op de bouwplaats tussen de werkgevers en werknemers evenals deze betreffende de informatie van de werknemers en het verspreiden van de instructies die voor hen bestemd zijn.

Deel B

Inhoud van het coördinatiedagboek gedefinieerd in artikel 3, 7°

Het coördinatiedagboek vermeldt de volgende elementen :

1° de namen en adressen van de tussenkommende partijen, het ogenblik van hun tussenkomst op de bouwplaats en voor ieder van hen, het voorziene aantal op de bouwplaats tewerk te stellen werknemers evenals de voorziene duur van de werken;

2° de beslissingen, vaststellingen en gebeurtenissen die voor het ontwerp of de verwezenlijking van het bouwwerk van belang zijn;

3° de opmerkingen gemaakt aan de tussenkommende partijen, inzonderheid deze betreffende hun eventuele gedragingen, handelingen, keuzen of nalatigheden die in strijd zijn met de algemene preventieprincipes, en de gevolgen die ze eraan gegeven hebben;

4° de opmerkingen van de aannemers, aangevuld met het visum van de betrokken partijen;

5° de gevolgen gegeven aan de opmerkingen van de tussenkommende partijen en van de werknemersvertegenwoordigers die van belang zijn voor het ontwerp van het project of de verwezenlijking van het bouwwerk;

6° de tekortkomingen van de tussenkommende partijen ten opzichte van de algemene preventiebeginselen, de toepasselijke regels en de concrete maatregelen aangepast aan de specifieke kenmerken van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, of ten opzichte van het veiligheids- en gezondheidsplan;

7° de verslagen van de vergaderingen van de coördinatiestructuur bedoeld in artikel 3, 9°;

8° de ongevallen.

Deel C

Inhoud van het postinterventiedossier gedefinieerd in artikel 3, 8°

Afdeling I. - Inhoud bedoeld in artikel 35

Het postinterventiedossier bevat ten minste de volgende elementen :

1° de informatie betreffende de structurele en essentiële elementen van het bouwwerk;

2° de informatie betreffende de aard en de plaats van aantoonbare of verborgen gevaren, inzonderheid ingewerkte nutsleidingen;

3° de plannen die werkelijk met de uitvoering en de afwerking overeenstemmen;

4° de architecturale, technische en organisatorische elementen in verband met de verwezenlijking, de instandhouding en het onderhoud van het bouwwerk;

5° de informatie voor de uitvoerders van te voorziene latere werkzaamheden, inzonderheid de herstelling, vervanging of ontmanteling van installaties of constructie-elementen;

6° de relevante verantwoording van de keuzen in verband met onder andere de toegepaste uitvoeringsmethoden, technieken, materialen of architecturale elementen.

7° de identificatie van de gebruikte materialen.

Afdeling II. - Inhoud bedoeld in artikel 36

Het postinterventiedossier bevat ten minste de volgende elementen :

1° de informatie betreffende de structurele en essentiële elementen van het bouwwerk;

2° de informatie betreffende de aard en de plaats van aantoonbare of verborgen gevaren, inzonderheid ingewerkte nutsleidingen;

- 3° de plannen die werkelijk met de uitvoering en de afwerking overeenstemmen;
4° de identificatie van de gebruikte materialen.

Deel D

Samenstelling van de coördinatiestructuur gedefinieerd in artikel 3, 9°

De coördinatiestructuur is samengesteld uit :

- 1° de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger;
2° de coördinator-verwezenlijking;
3° de aanwezige aannemers of hun vertegenwoordigers;
4° de bouwdirectie belast met de uitvoering;
5° de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering;
6° een vertegenwoordiger van elk comité voor preventie en bescherming op het werk, of bij ontstentenis, van elke syndicale afvaardiging van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;
7° indien nodig, de preventieadviseurs van opdrachtgever en van op de bouwplaats aanwezige aannemers;
8° twee vertegenwoordigers van het comité voor Preventie en Bescherming op het werk van de onderneming van de opdrachtgever, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats gelegen is in een instelling of een site waar de opdrachtgever personeel tewerkstelt en waarvoor hij zulk comité heeft opgericht;
9° iedere andere persoon die door de opdrachtgever wordt uitgenodigd."

BIJLAGE II

Voorafgaande kennisgeving bedoeld in artikel 45

1. Datum van de mededeling:
2. Volledig adres van de bouwplaats:
3. Opdrachtgever(s) (naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)):
4. Aard van het bouwwerk:
5. Bouwdirectie(s) (naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)):
-
6. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk (naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)):
-
7. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijkingsfase van het bouwwerk (naam/namen, adres(sen) en telefoon- en faxnummer(s)):
-
8. Vermoedelijke datum van aanvang der werkzaamheden op de bouwplaats :
9. Vermoedelijke duur van de werkzaamheden op de bouwplaats :
10. Vermoedelijk maximumaantal werknemers op de bouwplaats :
11. Gepland aantal ondernemingen en zelfstandingen op de bouwplaats :
12. Identificatie van de reeds geselecteerde ondernemingen :

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 januari 2001.

BIJLAGE III

Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid van toepassing op bouwplaatsen, zoals bedoeld in artikel 50

DEEL A

ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE ARBEIDSPLAATSEN OP BOUWPLAATSEN

1. Stabiliteit en stevigheid

- 1.a. De materialen, de outillage en algemeen gesproken elk element dat bij welke verplaatsing dan ook de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar kan brengen, moeten op passende veilige wijze worden gestabiliseerd.
- 1.b. De toegang tot elke oppervlakte bestaande uit materialen die onvoldoende weerstand bieden, is slechts toegestaan indien de benodigde uitrusting of passende middelen worden geleverd om de werkzaamheden op een veilige manier te verwezenlijken.

2. Installaties voor energiedistributie

2.a. Deze installaties dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgevoerd en te worden gebruikt dat zij geen brand- of ontploffingsgevaar opleveren en dat personen op afdoende wijze worden beschermd tegen het gevaar van elektrocutie door directe of indirecte aanraking.

2.b. Bij het ontwerp, de uitvoering en de keuze van het materiaal en de beschermingsvoorzieningen dient rekening te worden gehouden met de aard en het vermogen van de verdeelde energie, externe invloeden en de deskundigheid van de personen die tot delen van de installatie toegang hebben.

3. Vluchtroutes en nooduitgangen

3.a. Vluchtroutes en nooduitgangen dienen vrij te zijn van obstakels en via de kortste weg naar een veiligheidszone te voeren.

3.b. Bij gevaar moeten alle werkplekken snel en onder maximale veiligheidsomstandigheden kunnen worden geëvacueerd.

3.c. Het aantal, de verdeling en de afmetingen van de vluchtroutes en uitgangen zijn afhankelijk van de bestemming, de outillage en de afmetingen van de bouwplaats en de ruimten alsmede van het maximale aantal personen dat zich aldaar kan ophouden.

3.d. De specifieke vluchtroutes en nooduitgangen dienen gemarkeerd te zijn in overeenstemming met de bepalingen betreffende de veiligheids- of gezondheidssignalering op het werk. Deze markering dient duurzaam te zijn en op daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.

3.e. De vluchtroutes en nooduitgangen alsmede de verkeersroutes en de deuren die daarop uitkomen dienen vrij te zijn van obstakels zodat ze te allen tijde zonder belemmeringen kunnen worden gebruikt.

3.f. Vluchtroutes en nooduitgangen waar verlichting noodzakelijk is, dienen te worden voorzien van een veiligheidsverlichting die bij het uitvallen van de elektrische stroom voldoende lichtsterkte bezit.

4. Brandmelding en -bestrijding

4.a. Afhankelijk van de kenmerken van de bouwplaats en de afmetingen en het gebruik van de ruimten, de aanwezige uitrusting, de fysische en chemische eigenschappen van de aanwezige stoffen of materialen alsmede het maximale aantal personen dat aanwezig kan zijn, dient er een voldoende aantal passende brandbestrijdingsmiddelen en voor zover nodig brandmelders en alarmsystemen te worden geplaatst.

4.b. Deze brandbestrijdingsmiddelen, brandmelders en alarmsystemen dienen regelmatig te worden gecontro- leerd en onderhouden. Op gezette tijden moeten testen en relevante oefeningen plaatsvinden.

4.c. De niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen dienen gemakkelijk bereikbaar en tegebruiken te zijn. Zij dienen te worden voorzien van een markering in overeenstemming met de bepalingen betreffende de veiligheids- of gezondheidssignalering op het werk. Deze markering dient duurzaam te zijn en op de daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.

5. Ventilatie

De werknemers dienen met inachtneming van de werkmethoden en de fysieke belemmeringen waaraan zij zijn onderworpen, over voldoende verse lucht te beschikken. Bij gebruik van een ventilatie-inrichting dient deze in gebruiksklare toestand te worden gehouden en de werknemers niet bloot te stellen aan luchtstromingen die de gezondheid schaden.

Een controlesysteem dient storingen te melden wanneer dat voor de gezondheid van de werknemers nodig is.

6. Blootstelling aan bijzondere risico's

6.a. De werknemers mogen niet worden blootgesteld aan een schadelijk geluidsniveau noch aan schadelijke invloeden van buitenaf (bijvoorbeeld gassen, dampen of stof).

6.b. Indien werknemers een zone moeten betreden waar de atmosfeer mogelijk een giftige of schadelijke stof of onvoldoende zuurstof bevat, of ontvlambaar kan zijn, dient de atmosfeer in deze zone te worden gecontroleerd en moeten passende maatregelen worden genomen om elk gevaar te voorkomen.

6.c. Een werknemer mag in geen enkel geval worden blootgesteld aan een atmosfeer met verhoogd risico. Hij moet in ieder geval permanent van buitenaf worden geobserveerd en alle passende voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen opdat hem onmiddellijk op doeltreffende wijze hulp kan worden geboden.

7. Temperatuur

De temperatuur dient, rekening houdende met de toegepaste werkmethoden en de van de werknemers verlangde lichaamsinspanningen, tijdens het werken te zijn afgestemd op het menselijk organisme.

8. Natuurlijke en kunstverlichting van werkplekken, ruimten en verkeersroutes op de bouwplaats.

8.a. Werkplekken, ruimten en verkeersroutes dienen zoveel mogelijk en voldoende natuurlijk te worden verlicht en 's nachts en overdag wanneer het daglicht niet volstaat op passende en voldoende wijze met kunstlicht te worden

verlicht. Eventueel dienen verplaatsbare, schokbestendige lichtbronnen te worden gebruikt. De voor de kunstverlichting gebruikte kleur mag de waarneming van de markeringstekens of -borden niet wijzigen of beïnvloeden.

8.b. De installaties voor de verlichting van ruimten, werkplekken en verkeersroutes dienen zodanig te zijn geplaatst dat het type verlichting voor de werknemers geen ongevallenrisicomeebrengt.

8.c. Ruimten, werkplekken en verkeersroutes waar het uitvallen van de kunstverlichting grote risico's voor de werknemers kan opleveren dienen met een toereikende noodverlichting te zijn uitgerust.

9. Deuren en poorten

9.a. Schuifdeuren moeten voorzien zijn van een veiligheidssysteem waardoor verhinderd wordt dat zij uit de rails lopen en omvallen.

9.b. Deuren en poorten die naar boven toe opengaan dienen te zijn voorzien van een veiligheidssysteem waardoor zij niet kunnen terugvallen.

9.c. Deuren en poorten in het tracé van vluchtroutes dienen op passende wijze te zijn gemarkeerd.

9.d. In de onmiddellijke omgeving van poorten die hoofdzakelijk voor het verkeer van voertuigen zijn bestemd, dienen zich, althans wanneer de doorgang voor voetgangers niet veilig is, deuren voor voetgangers te bevinden die duidelijk zichtbaar als zodanig dienen te zijn gemarkeerd en te allen tijde toegankelijk dienen te zijn.

9.e. Automatische deuren en poorten dienen zodanig te functioneren dat zij geen gevaar voor de werknemers opleveren. Zij dienen te zijn voorzien van gemakkelijk herkenbare en bereikbare noodstopvoorzieningen die, behalve wanneer zij bij stroomonderbreking automatisch opengaan, met de hand te kunnen worden geopend.

10. Verkeersroutes - gevarenczones

10.a. Verkeersroutes, met inbegrip van trappen, vaste ladders en laadplatforms en -hellingen, moeten zodanig worden berekend, gesitueerd, ingericht en gereedgemaakt dat zij gemakkelijk, volledig veilig en overeenkomstig hun bestemming kunnen worden gebruikt en dat de werknemers die zich in de buurt van deze verkeersroutes bevinden geen enkel risico lopen.

10.b. De afmetingen van voor het verkeer van personen en/of goederen bestemde verkeersroutes, inclusief die waar wordt gelost of geladen, dienen te worden afgestemd op het mogelijke aantal gebruikers en de aard van het werk. Wanneer op deze verkeersroutes vervoermiddelen worden gebruikt, dient voor de andere op de bouwplaats aanwezige personen een voldoende veiligheidsafstand in acht te worden genomen of dienen passende beschermende maatregelen te worden getroffen.

De routes dienen duidelijk te worden gemarkeerd, regelmatig gecontroleerd en onderhouden.

10.c. De voor voertuigen bestemde verkeersroutes dienen op voldoende afstand te zijn gelegen van deuren, poorten, doorgangen voor voetgangers, gangen en trappen.

10.d. Indien de bouwplaats zones bevat waarvoor een beperkte toegang geldt, dienen deze zones te worden uitgerust met voorzieningen die verhinderen dat onbevoegde werknemers deze zones betreden. Er dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om werknemers die gevarenczones mogen betreden te beschermen. Gevarenczones dienen zeer duidelijk gemarkeerd te worden.

11. Laadplatforms en -hellingen

11.a. Laadplatforms en -hellingen dienen aangepast te zijn aan de omvang van de te vervoeren lasten.

11.b. Laadplatforms dienen over ten minste één uitgang te beschikken.

11.c. Laadhellingen dienen zo veilig te zijn dat werknemers er niet ten val kunnen komen.

12. Bewegingsruimte op de werkplek

Het oppervlak van de werkplek moet zodanig zijn ingedeeld dat de werknemers rekening houdend met de aanwezige noodzakelijke uitrusting of materialen, voldoende bewegingsvrijheid voor hun werkzaamheden hebben.

13. Eerste hulp

13.a. De werkgever dient ervoor te zorgen dat er op elk moment gekwalificeerd personeel aanwezig is om eerste hulp te verlenen. Er dienen maatregelen te worden getroffen om werknemers die betrokken zijn bij een ongeval of die plotseling onwel worden, te kunnen vervoeren voor medische verzorging.

13.b. Wanneer de omvang van de bouwplaats of de aard van de werkzaamheden dat noodzakelijk maakt, dienen een of meer ruimten beschikbaar te zijn voor het verlenen van eerste hulp.

13.c. De voor het verlenen van eerste hulp bestemde ruimten dienen te worden voorzien van de uitrusting en materialen die voor deze hulp absoluut noodzakelijk zijn en gemakkelijk met brancards toegankelijk te zijn.

Zij moeten worden gemarkeerd overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheids-signalering op het werk.

13.d. Ook op alle plaatsen waar de arbeidsomstandigheden dat vereisen dient materiaal voor eerste hulp aanwezig te zijn. Dit materiaal dient te zijn voorzien van een passende markering en dient gemakkelijk bereikbaar te zijn. Het adres en het telefoonnummer van de plaatselijke eerste hulp moeten duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

14. Sanitaire voorzieningen

14.a. Kleedkamers en garderobekasten

14.a.1°. Indien de werknemers speciale werkkleding moeten dragen en hun uit gezondheids- of betamelijkheidsoverwegingen niet kan worden verzocht zich in een andere ruimte om te kleden, dienen er voor hen geschikte kleedruimten beschikbaar gesteld te worden.

De kleedruimten dienen gemakkelijk toegankelijk, ruim genoeg en van zitplaatsen voorzien te zijn.

14.a.2°. De kleedruimten dienen groot genoeg te zijn en zodanig te zijn uitgerust dat de werknemers eventueel hun werkkleding alsmede hun eigen kleding en persoonlijke eigendommen kunnen laten drogen en deze achter slot en grendel kunnen opbergen.

Indien de omstandigheden zulks vereisen (gevaarlijke stoffen, vocht en vuil) dienen werkkleding en eigen kleding en persoonlijke eigendommen afzonderlijk te kunnen worden bewaard.

14.a.3°. Er dienen aparte kleedruimten voor mannen en vrouwen te worden ingericht of die ruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

14.a.4°. Wanneer er geen kleedkamers in de zin van punt 14.a.1°, eerste alinea, nodig zijn, dient elke werknemer te kunnen beschikken over een ruimte waar hij zijn eigen kleding en persoonlijke eigendommen achter slot en grendel kan bewaren.

14.b. Douches en wastafels

14.b.1°. Wanneer de aard van het werk of de zorg voor de gezondheid dat noodzakelijk maakt, dienen er voldoende geschikte douches ter beschikking van de werknemers te worden gesteld.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte doucheruimten te worden ingericht of de doucheruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

14.b.2°. De doucheruimten dienen groot genoeg te zijn om elke werknemer in staat te stellen zonder belemmeringen en onder passende hygiënische omstandigheden toilet te maken.

De douchecellen dienen van warm en koud stromend water te zijn voorzien.

14.b.3°. Wanneer er geen douches in de zin van punt 14.b.1°, eerste alinea, noodzakelijk zijn, dienen in de nabijheid van de werkplekken en de kleedruimten voldoende geschikte wastafels met stromend (zo nodig warm) water te worden geplaatst. Voor mannen en vrouwen dienen er aparte wastafels te worden geplaatst of de wastafels dienen gescheiden te worden gebruikt, wanneer de betamelijkheid zulks vereist.

14.b.4°. Indien de douche- of wasruimten en de kleedruimten van elkaar gescheiden zijn, dienen deze ruimten onderling met elkaar in verbinding te staan.

14.c. Toiletten en wasgelegenheid

De werknemers dienen in de nabijheid van hun werkplek te kunnen beschikken over verpozingsruimten, kleedkamers en douche- of wasruimten en speciale ruimten voorzien van voldoende toiletten en wastafels.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte toiletten te worden ingericht of de toiletten dienen gescheiden te worden gebruikt.

15. Verpozingsruimten en onderkomens

15.a. Wanneer de veiligheid of de gezondheid van de werknemers zulks met name vanwege de aard van het werk of het aantal werknemers of vanwege de afgelegenheid van de bouwplaats noodzakelijk maakt, dienen de werknemers de beschikking te hebben over gemakkelijk bereikbare verpozingsruimten en/of onderkomens.

15.b. De verpozingsruimten en/of onderkomens dienen voldoende ruim bemeten te zijn en uitgerust met een gezien het aantal werknemers voldoende aantal tafels en stoelen met rugleuning.

15.c. Bij ontbreken van dergelijke ruimten dienen de werknemers de beschikking te hebben over andere faciliteiten waar zij zich tijdens werkpauzes kunnen ophouden.

15.d. Vaste onderkomens moeten voldoende sanitaire voorzieningen, een eetruimte en een ontspanningsruimte omvatten, behalve indien zij slechts bij uitzondering worden gebruikt. Zij moeten uitgerust zijn met bedden, kasten, tafels en stoelen met rugleuning met inachtneming van het aantal werknemers, en bij de verdeling moet rekening worden gehouden met de eventuele aanwezigheid van werknemers van beide seksen.

15.e. In de verpozingsruimten en onderkomens dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om niet-rokers te beschermen tegen de door tabaksrook veroorzaakte overlast.

16. Zwangere vrouwen en zogende moeders

Zwangere vrouwen en zogende moeders moeten de gelegenheid hebben om onder passende omstandigheden te gaan liggen om uit te rusten.

17. Gehandicapte werknemers

Bij de inrichting van werkplaatsen dient, in voorkomend geval, rekening te worden gehouden met gehandicapte werknemers. Dit geldt met name voor deuren, verkeersroutes, trappen, douches, wastafels, toiletten en werkplekken die door gehandicapte werknemers worden gebruikt en werkplekken waar zij rechtstreeks werkzaam zijn.

18. Voorschriften van uiteenlopende aard

18.a. De omgeving en de omtrek van de bouwplaats dienen te worden gemarkeerd en te zijn omgeven door afzettingen, zodat zij duidelijk zichtbaar en als zodanig herkenbaar zijn.

18.b. De werknemers dienen zowel op de bouwplaats, als in de verschillende ruimten en in de nabijheid van de werkplek, over voldoende drinkwater en eventueel over een andere geschikte, alcoholvrije drank te kunnen beschikken.

18.c. De werknemers dienen:

- over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen nuttigen;
- zo nodig over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen bereiden.

DEEL B

SPECIFIEKE MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE WERKPLEKKEN OP BOUWPLAATSEN

Inleidende opmerking

Indien specifieke omstandigheden zulks vereisen, moet de indeling van de minimumvoorschriften in twee afdelingen, zoals hierna is gedaan, niet bindend worden geacht.

Afdeling I

Werkplekken in ruimten op de bouwplaatsen

1. Stabiliteit en stevigheid

De ruimten moeten een constructie en een stabiliteit bezitten die aangepast zijn aan de aard van het gebruik dat ervan wordt gemaakt.

2. Deuren van nooduitgangen

De deuren van nooduitgangen dienen naar buiten open te gaan. Deze deuren moeten op zodanige wijze zijn gesloten dat ze gemakkelijk en onmiddellijk kunnen worden geopend door iedereen die ze in geval van nood moet gebruiken. Schuif- en draaideuren mogen niet als nooduitgang worden gebruikt.

3. Ventilatie

Indien klimaatregelings- of mechanische ventilatie-inrichtingen worden gebruikt moeten deze zodanig functioneren dat de werknemers niet aan hinderlijke luchtstromen worden blootgesteld.

Stortplaatsen van vuil en verontreinigingen die als gevolg van de vervuiling van de in te ademen lucht een direct gevaar voor de gezondheid van de werknemers kunnen opleveren, dienen snel te worden verwijderd.

4. Temperatuur

4.a. De temperatuur van verpozingsruimten, ruimten voor personeelsleden die avond- of nachtdienst hebben, sanitaire ruimten, kantines en ruimten voor eerste hulp dient op de specifieke bestemming van deze ruimten te worden afgestemd.

4.b. Ramen, bovenlichten en glazen wanden dienen zodanig te worden geconstrueerd dat, rekening houdende met de aard van het werk en het gebruik van de ruimte, een te grote zonsinstraling kan worden voorkomen.

5. Natuurlijke en kunstverlichting

De werkplaatsen dienen zoveel mogelijk met voldoende natuurlijk licht te worden verlicht en uitgerust te zijn met voorzieningen voor kunstverlichting die geschikt zijn om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen.

6. Vloeren, muren en plafonds van de ruimten

6.a. De vloeren van de ruimten mogen geen oneffenheden, gaten of gevaarlijke hellingen vertonen; zij moeten vast, stabiel en niet glad zijn.

6.b. De oppervlakken van vloeren, muren en plafonds in de ruimten moeten gereinigd en afgekrabd kunnen worden om de juiste hygiënische omstandigheden te bereiken.

6.c. Transparante of lichtdoorlatende wanden en met name volledig glazen wanden in de ruimten of in de onmiddellijke omgeving van werkplekken en verkeersroutes, dienen duidelijk te worden gemarkeerd en van veiligheidsmateriaal vervaardigd te zijn of goed gescheiden te zijn van deze werkplekken en verkeersroutes en wel zodanig dat de werknemers niet met deze wanden in aanraking kunnen komen en niet gewond kunnen raken bij verbrijzeling ervan.

7. Ramen en bovenlichten van de ruimten

7.a. Ramen, bovenlichten en ventilatie-inrichtingen dienen door de werknemers zonder risico te kunnen worden geopend, gesloten, geregeld en vastgezet. In geopende stand mogen zij geen gevaar voor de werknemers opleveren.

7.b. Ramen en bovenlichten dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgerust dat zij kunnen worden schoongemaakt zonder gevaar voor werknemers die dit schoonmaakwerk verrichten of voor de aanwezige werknemers.

8. Deuren en poorten

8.a. De lokatie, het aantal, de gebruikte materialen en de afmetingen van deuren en poorten zijn afhankelijk van de aard en de bestemming van de ruimten.

8.b. Op doorzichtige deuren dient op ooghoogte een markering te worden aangebracht.

8.c. Klapdeuren en poorten moeten transparant zijn of van transparante kijkvensters zijn voorzien.

8.d. Wanneer de transparante of lichtdoorlatende oppervlakten van deuren en poorten niet van veiligheidsmateriaal zijn vervaardigd en de vrees bestaat dat werknemers bij het verbrijzelen van een van deze oppervlakten gewond kunnen raken, dienen deze oppervlakten tegen indrukken of induwen te zijn beschermd.

9. Verkeersroutes

Voor zover gebruik en uitrusting van de ruimten dat noodzakelijk maken om de veiligheid van de werknemers te garanderen, dienen de verkeersroutes duidelijk te worden afgebakend.

10. Specifieke maatregelen voor roltrappen en -paden

Roltrappen en -paden moeten veilig functioneren.

Zij dienen van de nodige veiligheidsinrichtingen te zijn voorzien.

Zij dienen met gemakkelijk herkenbare en toegankelijke noodstopvoorzieningen te zijn uitgerust.

11. Afmetingen en luchtvolume van de ruimten

Arbeidsruimten dienen een zodanige oppervlakte en hoogte te bezitten dat de werknemers zonder gevaar voor hun veiligheid, gezondheid of welzijn hun werk kunnen doen.

Afdeling II

Werkplekken in de open lucht op bouwplaatsen

1. Stabiliteit en stevigheid

1.a. Hoger of lager gesitueerde mobiele of vaste werkplekken moeten stevig en stabiel zijn, waarbij rekening wordt gehouden met:

- het aantal werknemers dat zich op een plek bevindt;
- de maximale belasting en de verdeling daarvan;
- eventuele externe invloeden.

Indien de ondersteunende en de andere samenstellende delen van deze werkplekken zelf niet stabiel zijn, moet men voor stabiliteit zorgen door middel van geschikte, veilige bevestigingsmiddelen ten einde een toevallige of ongewilde verplaatsing van de gehele werkplek of delen ervan te voorkomen.

1.b. Controle

De stabiliteit en de stevigheid moeten adequaat en vooral na een eventuele wijziging van de hoogte of van de diepte van de werkplek worden gecontroleerd.

2. Installaties voor energiedistributie

2.a. Op de bouwplaats aanwezige installaties voor energiedistributie, met name die welke aan externe invloeden blootstaan, dienen regelmatig te worden gecontroleerd en onderhouden.

2.b. Installaties die al voor het begin van de werkzaamheden op de bouwplaats aanwezig waren dienen te worden geïdentificeerd, gecontroleerd en duidelijk gekenmerkt.

2.c. Wanneer er bovengrondse elektriciteitsleidingen zijn, dienen deze zoveel mogelijk hetzij buiten de bouwplaats om te worden geleid, hetzij spanningloos te worden gemaakt. Indien dit niet mogelijk is, moeten er hekken of waarschuwingen worden geplaatst om voertuigen en installaties op een afstand te houden.

Wanneer voertuigen op de bouwplaats onder elektriciteitsleidingen door moeten rijden, dienen passende waarschuwingen en een bescherming onder deze draden te zijn aangebracht.

3. Ongunstige weeromstandigheden

De werknemers moeten worden beschermd tegen ongunstige weersomstandigheden die hun veiligheid en gezondheid in gevaar kunnen brengen.

4. Vallende voorwerpen

De werknemers moeten, wanneer dat technisch mogelijk is, als groep met algemene middelen tegen vallende voorwerpen worden beschermd. Materialen en uitrusting moeten zodanig worden geplaatst of gestapeld dat zij niet kunnen instorten, verschuiven, omvallen of kantelen. Zo nodig moet er op de bouwplaats in overdekte doorgangen worden voorzien of moet de toegang tot gevaarlijke zones onmogelijk worden gemaakt.

5. Naar beneden vallen van een hoogte

5.a. Het vallen van een hoogte moet materieel worden voorkomen door met name stevige leuning die hoog genoeg zijn en ten minste een kantplank, een handleuning en een tussenregel of een andere gelijkwaardige voorziening hebben.

5.b. Werkzaamheden op een hoogte mogen in beginsel alleen worden uitgevoerd met behulp van adequate uitrustingen en algemene beschermingsmiddelen zoals leuning, platforms en vangnetten.

Indien het gebruik van dergelijke uitrustingen is uitgesloten op grond van de aard van de werkzaamheden, dient te worden voorzien in passende toegangsmiddelen en gebruik te worden gemaakt van een hangtuig of andere veiligheidsvoorzieningen met verankering.

6. Bouwsteigers en ladders

6.a. Iedere steiger moet naar behoren zijn ontworpen, geconstrueerd en onderhouden, zodat hij niet kan instorten of bij toeval gaan schuiven.

6.b. De platforms, doorgangen en ladders van de bouwsteiger moeten dusdanig worden geconstrueerd, gedimensioneerd, beschermd en gebruikt dat niemand kan vallen of door vallende voorwerpen kan worden getroffen.

6.c. De steigers moeten door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd:

1°) voor hun ingebruikname;

2°) daarna, op gezette tijden;

3°) na iedere wijziging, periode van niet-gebruiken, blootstelling aan weer en wind of aardbevingen, of andere omstandigheden waardoor de stevigheid of stabiliteit ervan mogelijk is aangetast.

6.d. De ladders moeten stevig genoeg zijn en op de juiste wijze worden onderhouden. Zij moeten op de juiste wijze worden gebruikt op de plaatsen waarvoor zij bestemd zijn.

6.e. De verrijdbare steigers moeten worden beveiligd tegen ongewilde verplaatsingen.

7. Hefwerktuigen

7.1. Ieder hefwerktuig en elk hulpstuk, met inbegrip van de bestanddelen, bevestigingspunten, verankeringen en steunen moeten:

1°) goed zijn ontworpen en geconstrueerd en stevig genoeg zijn voor het gebruik dat ervan wordt gemaakt;

2°) op de juiste wijze worden geïnstalleerd en gebruikt;

3°) in een goede staat van onderhoud zijn;

4°) overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen;

5°) worden bediend door gekwalificeerde werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.

7.b. Op elk hefwerktuig en elk hulpstuk moet het maximumlaadvermogen duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

7.c. De hefwerktuigen en de hulpstukken mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan die waarvoor zij bestemd zijn.

8. Voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines

8.a. Alle voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines moeten:

1°) vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;

2°) in een goede staat van onderhoud zijn;

3°) op de juiste wijze worden gebruikt.

8.b. De bestuurders en bedieners van voertuigen en machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading moeten hiervoor speciaal zijn opgeleid.

8.c. Er moeten voorzorgsmaatregelen worden getroffen om te voorkomen dat voertuigen of machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading in uitgravingen of in het water terechtkomen.

8.d. Evenwel moeten grondverzet- en materiaalverladingsmachines voorzien zijn van een constructie die moet voorkomen dat de bestuurder, ingeval de machine omslaat, wordt verpletterd en die bescherming biedt tegen vallende voorwerpen.

9. Installaties, machines en uitrustingen

9.a. Installaties, machines en uitrustingen, met inbegrip van al dan niet gemotoriseerde handwerktuigen, moeten:

- 1°) vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;
 - 2°) in een goede staat van onderhoud zijn;
 - 3°) uitsluitend worden gebruikt voor werkzaamheden waarvoor zij zijn ontworpen;
 - 4°) worden bediend door werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.
- 9.b. Installaties en toestellen onder druk moeten, overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften, regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen.

10. Uitgravingen, bouwputten, ondergrondse werkzaamheden, tunnels, grondverzetwerkzaamheden

10.a. Bij een uitgraving, bouwput, ondergronds werk of tunnel moeten passende voorzorgsmaatregelen worden genomen:

- 1°) door middel van passende stut- of taludwerkzaamheden;
- 2°) om gevaren in verband met het vallen van personen, materiaal of voorwerpen dan wel overstromingsgevaar te voorkomen;
- 3°) om te zorgen voor voldoende ventilatie op alle werkplekken zodat er een gezonde werkomgeving ontstaat die niet gevaarlijk of schadelijk is voor de luchtwegen;
- 4°) om de werknemers de gelegenheid te bieden om zich in geval van brand, overstroming of instorting in veiligheid te brengen.

10.b. Vóór het begin van de grondverzetwerkzaamheden moeten maatregelen worden getroffen om gevaren in verband met ondergrondse kabels en andere distributiesystemen op te sporen en tot een minimum te beperken.

10.c. Er moeten veilige wegen naar en vanuit de uitgraving worden aangelegd.

10.d. De uitgegraven aarde, het materiaal en de voertuigen die in gebruik zijn moeten op veilige afstand van de uitgravingen worden gehouden; in voorkomend geval moet passend hekwerk worden geplaatst.

11. Sloopwerkzaamheden

Indien de sloop van een gebouw of een werk gevaar kan opleveren:

- 1°) moeten passende voorzorgen, methoden en procedures worden aanvaard;
- 2°) mogen de werkzaamheden slechts worden gepland en uitgevoerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

12. Metaal- en betonconstructies, bekisting en zware prefabelementen

12.a. Metaal- en betonconstructies en hun onderdelen, bekistingen, prefabelementen of tijdelijke stutten en schoren mogen slechts worden gemonteerd of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

12.b. Er moeten toereikende voorzorgsmaatregelen worden getroffen om de werknemers te beschermen tegen gevaren die samenhangen met de breekbaarheid of de tijdelijke instabiliteit van een werk.

12.c. Bekistingen, tijdelijke stutten en schoren moeten zodanig ontworpen, berekend, geïnstalleerd en onderhouden worden dat zij zonder gevaar de spanning kunnen dragen waaraan zij kunnen blootstaan.

13. Bouwkuipen en caissons

13.a. Alle bouwkuipen en caissons moeten:

- 1°) goed geconstrueerd zijn, met geschikt en stevig materiaal dat voldoende resistent is;
- 2°) voorzien zijn van een adequate uitrusting die de werknemers in staat stelt een veilig onderkomen te vinden wanneer water of materiaal binnendringt.

13.b. Een bouwkuip of caisson mag slechts worden gebouwd, geïnstalleerd, aangepast of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.

13.c. Alle bouwkuipen en caissons moeten regelmatig door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd.

14. Werken op het dak

14.a. Indien zulks nodig is om risico's te voorkomen of wanneer de hoogte of de helling de waarden vastgesteld in de artikelen 462, 434.7. en 434.9.1. van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming overschrijden, moeten algemeen preventieve maatregelen worden getroffen om te vermijden dat werknemers, werktuigen of andere voorwerpen of materialen vallen.

14.b. Indien werknemers moeten werken op of in de nabijheid van een dak of een ander oppervlak van breekbaar materiaal waar men door kan vallen, moeten preventieve maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat zij het oppervlak van breekbaar materiaal per vergissing betreden of ten val komen.

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 25 januari 2001.

BIJLAGE IV

Minimumvoorschriften bedoeld in artikel 53, 1°

1. Voorafgaande opmerking:

de in deze bijlage genoemde verplichtingen zijn van toepassing met inachtneming van de voorschriften van dit besluit en wanneer het overeenkomstig gevaar voor het betrokken arbeidsmiddel bestaat.

2. Voor deze bijlage verstaat men onder:

- 2.a. gevaarlijke zone: elke zone in of rondom een arbeidsmiddel waar de aanwezigheid van een blootgestelde persoon een gevaar voor diens veiligheid of gezondheid oplevert;
- 2.b. bij het gebruik van een arbeidsmiddel blootgestelde persoon: elke persoon die zich geheel of gedeeltelijk in een gevaarlijke zone bevindt;
- 2.c. bediener: de perso(n)en die tot taak heeft (hebben) een arbeidsmiddel te gebruiken.

3. Algemene minimumvoorschriften voor de arbeidsmiddelen.

3.a. De bedieningssystemen van een arbeidsmiddel die van invloed zijn op de veiligheid, moeten duidelijk zichtbaar en herkenbaar zijn en, waar nodig, op passende wijze zijn gemerkt.

De bedieningssystemen dienen zich buiten de gevaarlijke zones te bevinden, behalve zo nodig in bepaalde gevallen, en zodanig te zijn geplaatst dat de bediening geen extra gevaren met zich brengt. Zij mogen bij onopzettelijke handelingen geen gevaar opleveren. Zo nodig, moet de bediener vanaf de hoofdbedieningspost kunnen vaststellen of zich personen in de gevaarlijke zones bevinden.

Indien dit onmogelijk is, moet elke inschakeling automatisch worden voorafgegaan door een veilig systeem zoals een waarschuwend geluids- of lichtsignaal.

De blootgestelde persoon moet de tijd en/of middelen hebben om het gevaar dat ontstaat door het starten en/of stoppen van het arbeidsmiddel snel te ontlopen. De bedieningssystemen moeten veilig zijn.

Een storing of beschadiging van de bedieningssystemen mag niet tot een gevaarlijke situatie leiden.

3.b. Het in werking stellen van een arbeidsmiddel mag alleen kunnen geschieden door een opzettelijk verrichte handeling met een hiervoor bestemd bedieningssysteem.

Dit geldt ook:

- voor het opnieuw in werking stellen na stilstand, ongeacht de oorzaak daarvan;
- voor het bewerkstelligen van een belangrijke wijziging in de werking (bijvoorbeeld snelheid, druk, enz.), behalve indien dit opnieuw in werking stellen of deze wijziging geen risico voor de blootgestelde personen inhoudt. Het opnieuw in werking stellen of wijzigen van de werking in het kader van het normale programma van een automatische cyclus valt niet onder dit voorschrift.

3.c. Elk arbeidsmiddel moet voorzien zijn van een bedieningssysteem waarmee het op veilige wijze volledig kan worden stopgezet.

De bediening van deze systemen moet geplaatst zijn binnen handbereik van de bediener. Elke werkpost moet voorzien zijn van een bedieningssysteem waarmee, naarge lang van het risico, hetzij het gehele arbeidsmiddel, hetzij een deel daarvan kan worden stilgelegd, zodat het arbeidsmiddel in veilige toestand is.

De stopopdracht aan het arbeidsmiddel moet voorrang hebben op startopdrachten.

Wanneer het arbeidsmiddel of de gevaarlijke onderdelen ervan tot stilstand zijn gekomen, moet de energievoorziening van de betrokken aandrijfmechanismen onderbroken zijn.

3.d. Indien dit nodig is met het oog op de gevaren van het arbeidsmiddel en de normale uitschakeltijd, moet een arbeidsmiddel voorzien zijn van een noodstopinrichting.

3.e. Een arbeidsmiddel dat gevaar van vallende of wegschietende voorwerpen oplevert, moet voorzien zijn van geschikte veiligheidsinrichtingen die op dat gevaar zijn afgestemd.

Een arbeidsmiddel dat gevaar van gas-, damp- of stofontwikkeling dan wel het vrijkomen van vloeistoffen oplevert, moet voorzien zijn van geschikte opvang- en/of afvoerinrichtingen nabij de bron van die gevaren.

3.f. Arbeidsmiddelen en hun onderdelen moeten, door bevestiging of met andere middelen, gestabiliseerd zijn, indien zulks noodzakelijk is voor de veiligheid of de gezondheid van de personen.

3.g. Indien het risico bestaat dat delen van het arbeidsmiddel uiteenspringen of breken, waardoor reële gevaren voor de veiligheid of de gezondheid van de personen zouden kunnen ontstaan, moeten passende beveiligingsmiddelen worden genomen.

De gereedschappen van werktuigmachines die aan de invloed van de middelpuntvliedende kracht onderworpen zijn moeten zodanig bevestigd zijn dat zij niet uitgeslingerd kunnen worden.

3.h. Wanneer bij bewegende delen van een arbeidsmiddel het risico bestaat van mechanisch contact waardoor zich ongelukken zouden kunnen voordoen, moeten zij uitgerust zijn met schermen of inrichtingen waarmee de toegang tot de gevaarlijke zones wordt verhinderd of de bewegingen van gevaarlijke delen worden stilgezet voordat de gevaarlijke zones worden bereikt.

De schermen en beveiligingsinrichtingen:

- moeten stevig zijn uitgevoerd;

- mogen geen bijkomende gevaren met zich brengen;
 - mogen niet op eenvoudige wijze omzeild of buiten werking kunnen worden gesteld;
 - moeten voldoende ver van de gevaarlijke zone verwijderd zijn;
 - moeten het zicht op het verloop van het werk zo min mogelijk belemmeren;
 - moeten de noodzakelijke handelingen voor het aanbrengen en/of de vervanging van de delen alsmede voor de verzorgingswerkzaamheden mogelijk maken, waarbij de toegang wordt beperkt tot de sector waar het werk moet worden verricht en, zo mogelijk, demontage van het scherm of de beveiligingsinrichting niet nodig is.
- 3.i. De werk- en onderhoudspunten van een arbeidsmiddel moeten voor de te verrichten werkzaamheden voldoende zijn verlicht.
- 3.j. Delen van een arbeidsmiddel met een hoge of zeer lage temperatuur moeten zo nodig tegen gevaar van aanraking of nabijheid van de betrokken personen zijn beveiligd.
- 3.k. De alarmsignalen van het arbeidsmiddel moeten gemakkelijk en zonder onduidelijkheid waarneembaar en te begrijpen zijn.
- 3.l. Een arbeidsmiddel mag niet worden gebruikt voor bewerkingen en onder omstandigheden waarvoor het niet geschikt is.
- 3.m. Onderhoudswerkzaamheden moeten kunnen plaatsvinden wanneer het arbeidsmiddel uitgeschakeld is. Indien dat niet mogelijk is, moeten er passende beveiligingsmaatregelen voor het verrichten van deze werkzaamheden worden genomen of moeten de werkzaamheden buiten de gevaarlijke zones kunnen plaatsvinden. Terwijl de werktuigen of toestellen in beweging zijn, is het verboden:
- ze te reinigen of te herstellen;
 - de wiggen, bouten of andere dergelijke stukken vast te draaien, wanneer deze verrichtingen ongevallen kunnen veroorzaken of indien zij op of nabij gevaarlijke, in beweging zijnde werktuigdelen moeten geschieden.
- Het is insgelijks verboden de in werking zijnde gevaarlijke delen der drijfwerken, drijf- of andere machines te smeren, tenzij de daarvoor aangenomen procédés al de wenselijke veiligheidswaarborgen bieden. Bij arbeidsmiddelen horende onderhoudsboekjes dienen consequent te worden bijgehouden.
- 3.n. Elk arbeidsmiddel moet voorzien zijn van duidelijk identificeerbare inrichtingen waarmee het van elk van zijn krachtbronnen kan worden losgekoppeld. De herverbinding mag geen gevaar voor de betrokken personen opleveren.
- 3.o. Arbeidsmiddelen moeten voorzien zijn van de waarschuwingen en signaleringen die noodzakelijk zijn voor de veiligheid van de personen.
- 3.p. Voor het verrichten van productie-, afstel- en onderhoudswerkzaamheden met of aan de arbeidsmiddelen moeten de eraan verbonden personen onder voortdurend veilige omstandigheden alle nodige punten kunnen bereiken.
- 3.q. Elk arbeidsmiddel moet de personen op passende wijze beschermen tegen de gevaren van brand of verhitting van de arbeidsmiddelen, gas-, stof- of dampontwikkeling dan wel het vrijkomen van vloeistoffen of andere stoffen die in het arbeidsmiddel worden gebruikt of opgeslagen.
- 3.r. Elk arbeidsmiddel moet op passende wijze voorkomen dat er risico's van ontploffing van het arbeidsmiddel of van in het arbeidsmiddel vrijkomende, gebruikte of opgeslagen stoffen bestaat.
- 3.s. Elk arbeidsmiddel moet de blootgestelde personen op passende wijze beschermen tegen het gevaar van rechtstreeks of indirect contact met elektriciteit.

BIJLAGE V aan KB dd 25.01.2001 = Bijlage II aan het KB dd 19.01.2005

Lijst van bouwwerken bedoeld in artikel 4 septies decies, § 2

1° de bruggen, tunnels, viaducten;

2° de aquaducten, watertorens;

3° de torens, pylonen;

4° fabriekschouwen."